

EL FONS JOAQUIM GUITERT FONTSERÈ. PROPOSTA D'ORGANITZACIÓ I TRACTAMENT DELS DOCUMENTS FOTOGRAFICS

Elisenda Cristià Balsells

Directora del treball: Sílvia Domènech

Data: Curs 2017/19

Diplomatura de Postgrau en Gestió, Preservació i Difusió d'Arxius fotogràfics

Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents

Col·lecció: Treballs fi de màster i de postgrau

Com citar aquest article: Cristià Balsells, Elisenda (2019) *El fons Joaquim Guitert Fontserè. Proposta d'organització i tractament dels documents fotogràfics* *títol*. Treball de recerca del Postgrau en gestió, preservació i difusió d'arxius fotogràfics de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents. (Treballs fi de Màster i de postgrau). [Http://...](http://...) (consultat el ...)

Aquesta obra està subjecta a llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 Espanya (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>). Es permet la reproducció total o parcial i la comunicació pública de l'obra, sempre que no sigui amb finalitats comercials, i sempre que es reconegui l'autoria de l'obra original. No es permet la creació d'obres derivades.

EL FONDS JOAQUIM GUITERT FONTSERÈ. PROPOSTA D'ORGANITZACIÓ I TRACTAMENT DELS DOCUMENTS FOTOGRÀFICS

EL FONDO JOAQUIM GUITERT FONTSERÈ. PROPUESTA DE ORGANIZACIÓN Y TRATAMIENTO FOTOGRÁFICO.

THE FUND JOAQUIM GUITERT FONTSERÈ. PROPOSAL FOR ORGANIZATION AND TREATMENT OF PHOTOGRAPHIC DOCUMENTS

Elisenda Cristià Balsells

Resum

El fons Joaquim Guitert Fontserè és un fons personal que es troba a la localitat de la Selva del Camp (Baix Camp). Està integrat per documentació textual i fotogràfica i inclou tota la producció documental de Joaquim Guitert Fontserè (Barcelona 1875 – la Selva del Camp 1957). Guitert fou metge i historiador i participà activament en els esdeveniments culturals, socials i polítics del seu temps. Treballà més de 40 anys en un dispensari municipal de Barcelona, participà en tertúlies literàries amb els màxims intel·lectuals del moment, fou membre del Patronat de Poblet – entre molts altres càrrecs que ostentà- i participà activament en moltes entitats. Guitert fou un entusiasta i gran estudiós del Monestir de Santa Maria de Poblet i a ell dedicà bona part de la seva obra bibliogràfica a més de participar, juntament amb Eduard Toda en el procés de restauració del cenobi cistercenc. El seu fons fotogràfic és el reflex de les seves activitats al llarg de la seva vida. El present treball se centra en l'estudi de la documentació fotogràfica i tindrà com a objectiu l'organització, classificació, descripció, proposta de preservació i difusió del fons així com, posar en valor la figura del seu productor.

Paraules clau: Fons Joaquim Guitert Fontserè, fons fotogràfic, pla d'organització de fons, classificació fons fotogràfic, preservació de fotografies, difusió de fons.

Resumen

El fondo Joaquim Guitert Fontserè es un fondo personal que se encuentra en la localidad de la Selva del Camp (Baix Camp). Está integrado por documentación textual y fotográfica y incluye toda la producción documental de Joaquim Guitert Fontserè (Barcelona 1875 – la Selva del Camp 1957). Guitert fue medico e historiador y participo activamente en los acontecimientos culturales, sociales y políticos de su tiempo. Trabajó más de 40 años en un dispensario municipal de Barcelona, participo en tertulias literarias con los máximos

intelectuales del momento, fue miembro del Patronato de Poblet – entre muchos otros cargos que ostentó- y participo activamente en muchas entidades. Guitert fue un entusiasta y gran estudioso del Monestir de Santa Maria de Poblet y a él le dedicó buena parte de su obra bibliográfica a más de participar, juntamente con Eduard Toda en el proceso de restauración del cenobio cisterciense. Su fondo fotográfico es reflejo de sus actividades a lo largo de su vida. El presente trabajo se centrará en el estudio de la documentación fotográfica y tendrá como objetivo la organización, clasificación, descripción, propuesta de preservación y difusión del fondo, así como, la puesta en valor de la figura de su productor.

Palabras clave: Fondo Joaquim Guitert Fontserè, fondos personales, fondos fotográficos, plan de organización de fondos, clasificación fondos fotográficos, preservación de fotografías, difusión de fondos fotográficos.

Abstract

The Joaquim Guitert Fontserè fund is a personal fund that is located in the town of La Selva del Camp (Baix Camp). It is made up of textual and photographic documentation and includes all the documentary production of Joaquim Guitert Fontserè (Barcelona 1875 - La Selva del Camp 1957). Guitert was a doctor and historian and participated actively in the cultural, social and political events of his time. He worked for more than 40 years at a municipal clinic in Barcelona, participated in literary gatherings with the greatest intellectuals of the moment, he was a member of the Poblet Board of Trustees - among many other positions he held - and actively participated in many organizations. Guitert was an enthusiastic and great student of the Monastery of Santa Maria de Poblet, and he devoted much of his bibliographical work besides participating, along with Eduard Toda in the process of restoring the Cistercian monastery. His photographic background is the reflection of his activities throughout his life. The present work focuses on the study of photographic documentation and will aim to organize, classify, describe, propose preserving and disseminating the fund as well as, putting in value the figure of its producer.

Keywords: Joaquim Guitert Fontserè Fund, personal funds, photographic funds, plan of organization of funds, classification of photographic funds, preservation of photographs, dissemination of photographic funds

SUMARI

1. Introducció	pàg 1
2. Estat de la qüestió	pàg 2
3. Metodologia	pàg 7
4. Presentació i anàlisi dels resultats: El fons Joaquim Guitert Fontserè	pàg 10
4.1. Els fons personals	pàg 10
4.1.1. El productor: context històric i biografia del personatge.	pàg 12
4.2. Organització i classificació del fons Joaquim Guitert i Fontserè	pàg 23
4.2.1 Planificació de l'organització	pàg 23
4.2.1.1 Anàlisi de l'estat actual. Diagnosi.	pàg 23
4.2.1.2 Elaboració del Pla d'organització i desenvolupament	pàg 25
Documentació a descriure	
Documentació a instal·lar	
4.2.2. Classificació	pàg 31
4.2.2.1. Definició de les sèries documentals i elaboració	
del quadre de classificació	
4.3. Descripció	pàg 33
4.3.1 Elaboració del catàleg.	pàg 33
4.3.2 Fitxa de descripció arxivística del fons.	pàg 36
4.4. Preservació. L'estat de conservació del fons i proposta de conservació	
preventiva	pàg 41
4.4.1 Anàlisi dels materials constitutius	pàg 43
4.4.2 Proposta de conservació preventiva del fons.	pàg 45
4.4.3 La digitalització del fons, una mesura de conservació	
preventiva.	pàg 47
4.5 La difusió del fons	pàg 40
5. Conclusions	pàg 50
6. Bibliografia	pàg 52
7. Annexos	pàg 55

1. INTRODUCCIÓ

“El senyor Guitert era un veritable artista de l'objectiu i del laboratori”, heus ací una de les moltes definicions que fa servir l'historiador selvatà Eufemià Fort i Cogul, per descriure el seu estimat i admirat amic, en Joaquim Guitert i Fontserè. En destaca la seva vessant d'aficionat a la fotografia.

Guitert i Fontserè (Barcelona 1875- la Selva del Camp 1957), metge i historiador, fou un personatge polifacètic, inquiet, erudit, que s'involucrà profundament en l'època en que li va tocar viure, i que participà activament en el món cultural i social del seu entorn. Heretà del seu pare, el Sr Avel·lí Guitert, l'esperit del saber, de contribuir a la societat de la que formava part, la visió oberta i cosmopolita de la capital barcelonina, trets que l'acompanyaran tota la seva vida. Nascut a la Barceloneta, l'esdevenidor va fer que, amb el temps, retornés a les terres camptarragonines, lloc de procedència dels seus avantpassats materns.

Personatge infatigable, viatjà arreu del territori, des de la Barceloneta a la Selva del Camp, des de Cadaqués a Poblet. Establí vincles amb els principals intel·lectuals del moment i produí una gran obra bibliogràfica, sobretot, centrada en la que fou la seva gran passió, Poblet.

Participà en nombroses entitats i organitzacions i ostentà diversos càrrecs directius: fou soci del Centre Excursionista de Catalunya – secció fotogràfica-, soci del Centre de Lectura de Reus, membre del Patronat de Poblet, membre de la Comissió Provincial de Monuments de Tarragona, directiu de la Societat Arqueològica Tarraconense, membre de la *Real Academia de la Historia de Madrid* i president de l'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus.

La descoberta del seu fons fotogràfic no és sinó la descoberta de la seva vida plasmada en imatges. Poc a poc, capsa rere capsa, imatge rere imatge ens hem pogut acostar a la trajectòria vital d'aquesta figura -ara ja menys desconeguda- que fou en Joaquim Guitert Fontserè. Home modest, discret, de rostre afable, però alhora persona de gran formació, convicció i implicació en la seva època. Molt lligat a la gran figura d'Eduard Toda, va romandre bona part dels anys en que passà al seu costat, en un segon terme, malgrat tenia gran influència en ell i en les decisions que es preniën.

El fons¹ Joaquim Guitert i Fontserè, és ric i divers. El seu nét, en Joaquim Masdeu Guitert l'ha custodiat de manera curiosa a través dels anys... cuidant no només del miler de plaques de vidre, si no també del magnífic fons documental i d'una envejable biblioteca amb més de 2000 volums, amb una selecció d'exemplars digne de la més prestigiosa de les biblioteques del país.

L'abast d'aquest estudi se centrarà en la producció fotogràfica del Sr Guitert. Davant la magnitud del fons – tant documental com fotogràfic – s'ha optat per abastar el tractament documental textual en una segona fase – que extralimita aquest treball-.

L'objectiu que ens hem plantejat és el d'organitzar el fons fotogràfic, compost per 1109 fotografies, de les quals, aproximadament, un 90% són sobre suport vidre, un 6% en paper i un 4 % en suport plàstic. Pel que fa a la polaritat, un 80% són negatius i un 20% són positius.

A partir de la temàtica de les fotografies organitzarem el fons classificant-lo i establint les diferents sèries documentals. Les grans agrupacions que marcarem són el reflex de moltes de les activitats realitzades pel Sr Guitert al llarg de la seva vida.

La descripció del fons s'ha treballat a nivell de catàleg, recollint els principals camps, tant identificatius, de context, de contingut, d'indexació, d'accés, ús i reproducció, de descripció física, de representació, de característiques i captura de la imatge i de topogràfica.

En el catàleg també s'hi recull bibliografia o informació relacionada amb el seu contingut. També, la proporcionada pels informants.

No és una eina de descripció tancada, sinó que les aportacions dels informants l'aniran enriquint amb el temps. Un temps que és finit i que s'ha d'aprofitar al màxim, doncs la memòria dels testimonis o dels seus familiars és volàtil i convé fixar-la sobre un suport – sigui quin sigui-.

Pel que fa a l'estat de conservació, aquest és relativament bo, tot i que un 10% de les plaques de vidre requereix un tractament profund de restauració. La resta, requereix d'una neteja mecànica, ja que l'embrutiment és el principal factor de deteriorament, de la mateixa

¹ Sobre el concepte de fons, Joan Boadas ens diu: *El fons fotogràfic procedeix d'un acte inevitable. De manera espontània i a arrel de l'activitat professional o amateur del seu creador, es produeixen un conjunt de documents fotogràfics que de manera acumulativa generen un arxiu*" Boadas Raset, Joan a *¿Què és Patrimoni Fotogràfic?, Història, teoria i crítica de l'aliatges digila (Mòdul 1)*, material del Postgrau en gestió, preservació i difusió d'arxius fotogràfics

manera que quasi la totalitat de les plaques de vidre estan afectades per l'anomenat "mirall de plata" o oxidació de la plata.

En el catàleg que hem elaborat s'hi descriu també l'estat de conservació en que es troba la fotografia i els deterioraments que s'hi han observat.

Pel que fa al tractament de preservació, també s'ha cregut convenient dedicar un apartat, incidint en les mesures més adequades per tal d'aconseguir una perdurabilitat futura.

Finalment, incidirem en l'aspecte primordial i un dels més important, l'objectiu darrer del present treball: la difusió del fons. El donar a donar a conèixer a la ciutadania tota aquesta ingent producció documental, totes aquestes fotografies. Organitzem, descrivim, preservem ... amb una gran finalitat, la de donar accés.

Serà a través de la digitalització de les imatges i proposant un projecte de plataforma digital, que la ciutadania, ja siguin investigadors, estudiants..., podrà accedir-hi, consultar i aprofundir en el coneixement del personatge que l'ha produït i del seu temps. Donarem resposta així, a una de les grans funcions dels arxius, la de comunicar, difondre.

En darrer terme, proposem un destí per aquest fons, per tal de que es preservi adequadament a través dels anys i s'integri dins del patrimoni documental públic del país.

Es plantejarà – quan sigui el moment i d'acord amb el propietari- la fórmula més adient per tal que tot aquest patrimoni documental s'incorpori al lloc on millor s'adequa, tot respectant el principi de territorialitat del fons.

Aquest indret no pot ser d'altra que l'Arxiu Municipal de la Selva del Camp, localitat on Guitert Fontserè forjà les seves arrels i on encara perdura el seu record, ja sigui a través de l'imponent Mas Catalònia, la que fou casa seva, com a través de la seva descendència, dels qui sobretot el nét, s'ha preocupat de mantenir viu el seu record i la seva producció documental.

No podem acabar aquesta introducció sense agrair el suport rebut per part de Joaquim Masdeu i Guitert, sense la seva col·laboració i implicació aquest treball no s'hauria pogut realitzar. L'interès, el propòsit i la sensibilitat en conservar, a través dels anys, tot el patrimoni documental de l'avi i la voluntat en voler transmetre el seu testimoni, ha fet que avui en dia puguem conèixer més profundament qui fou Joaquim Guitert Fontserè.

D'aquest coneixement, sense cap mena de dubte, en gaudiran les generacions futures.

2. ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Abordar l'estudi d'un fons d'aquesta magnitud, suposa, en primer lloc tenir clar què ens diu la legislació existent sobre els fons privats i la consideració del que s'entén per patrimoni documental, doncs, encara que la fotografia es pugui abordar des d'una mirada polièdrica, és a dir pugui ser vista des de diverses perspectives (qualitat artística, valor informatiu...), en aquest treball l'enfocarem en la seva vessant de patrimoni cultural.

La **Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català**, defineix en el seu article 1^r que la seva finalitat és el de la protecció, la conservació, l'acreciment, la investigació, la difusió i el foment del patrimoni cultural català. Continua, dient que "el patrimoni cultural català és integrat per tots els béns mobles o immobles relacionats amb la història i la cultura de Catalunya que per llur valor històric, artístic, arquitectònic, arqueològic, paleontològic, etnològic, documental, bibliogràfic, científic o tècnic mereixen una protecció i una defensa especials, de manera que puguin ésser gaudits pels ciutadans i puguin ésser transmesos en les millors condicions a les generacions futures."

Més endavant, l'article 3, fa referència als **arxius privats**, tot dient que "en l'exercici de llurs competències respectives, l'Administració (...) ha de vetllar per la integritat del patrimoni cultural català, tant públic com privat (...).

L'article 18, apartat 2h) concreta que el patrimoni documental i el patrimoni bibliogràfic formen part del patrimoni cultural català de béns mobles.

El concepte de **patrimoni documental**, es defineix en l'article 19 : "als efectes d'aquesta Llei, s'entén per document tota expressió en llenguatge oral, escrit, d'imatges o de sons, natural o codificat, recollida en qualsevol mena de suport material, i qualsevol altra expressió gràfica que constitueixi un testimoni de les funcions i les activitats socials de l'home i dels grups humans, amb exclusió de les obres d'investigació o de creació" entre els quals: els documents de més de cent anys d'antiguitat produïts o rebuts per qualsevol persona física.

Per tant ens trobem davant d'un fons que és considerat patrimoni documental i que com a conseqüència, s'ha de protegir i preservar adequadament.

La **Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents**, en l'article 13 fa referència a les responsabilitats dels titulars de documents privats del patrimoni documental i n'assenyala llurs obligacions envers aquest patrimoni.

L'article 14 de la llei, ens parla sobre el dipòsit de documents privats en arxius públics i fa referència a les relacions entre els propietaris i els centres d'arxius on, si s'escau, dipositin els documents.

Si ens centrem en **l'estat de la qüestió**, és a dir, quins estudis s'han fet prèviament d'aquest fons, haurem de dir que la seva prospecció és inèdita, és a dir, és la primera vegada que es tracta íntegrament el fons fotogràfic.

El propietari actual, en Joaquim Masdeu Guitert, ha positivat i ha utilitzat algunes de les fotografies amb la finalitat de publicar-les o cedir-les en algun mitjà o editorial. No obstant, mancava un estudi acurat i global del fons (fotogràfic).

En relació al productor, Joaquim Guitert Fontserè, cal dir que només disposem d'una breu biografia pòstuma redactada per l'historiador Eufemià Fort i Cogul que porta per títol "Joaquim Guitert i Fontserè. In memòriam"². Fort i Cogul fa un breu i esqüet retrat del que fou el seu amic, incidint sobretot en aspectes com: la pertinença a la Colla del Colón – on es relacionà amb grans i influents literats i intel·lectuals del moment -, la seva relació amb el poble de la Selva del Camp, o la seva època "pobletana", en que va participar activament en el moviment restaurador del monestir cistercenc.

Les **fonts d'arxiu** han estat un pilar fonamental per conèixer el personatge. L'Arxiu de la Universitat de Barcelona, on Guitert estudià la carrera de medicina i l'Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona, on es conserva el seu expedient de personal (com a treballador que fou del dispensari municipal durant 40 anys). I sobretot, l'Arxiu Guitert, el seu propi, on el seu nét ha conservat bona part de la documentació produïda i rebuda per l'avi en l'exercici de les seves activitats i/o funcions, tan professionals, personals com científiques i d'interès pel patrimoni.

El segon pilar per abordar la seva figura i per tant, per a contextualitzar el fons, han estat les informacions, el testimoni oral, que ens ha proporcionat el seu nét, en Joaquim Masdeu Guitert, fill de Francisca Guitert i Elias, filla única del matrimoni Guitert - Elias.

Per abordar l'organització i el tractament del fons amb criteris arxivístics, cal fer referència a la bibliografia que hem utilitzat, destacant sobretot un manual bàsic i essencial: *Manual*

² Fort i Cogul, Eufemià (1957): *Joaquim Guitert i Fontserè. In memoriam*. Santes Creus.

para la gestión de fondos y colecciones fotográficas, de Joan Boadas, Lluís-Esteve Casellas i M. Àngels Suquet.

Articles com “Fons privats en arxius públics” (Lligall 37, 2014), “Els arxius personal i patrimonials” (Dovella 2009), “Pla d'organització i digitalització d'un fons fotogràfic: el fons José Palanques (Lligall 27, 2007) o “Proposta de treball en un arxiu fotogràfic (Lligall 13, 1998), ens ajuden abordar un estudi d'aquestes característiques.

En relació a la preservació i conservació del fons fotogràfics, dos són els estudis que ens han ajudat a enfocar el tema i a plantejar les diferents estratègies d'actuació: el document d'Àngel Fuentes “La conservación de archivos fotográficos” (2012)³ i el llibre de Luís Pavao, “Conservación de colecciones de fotografía”⁴. Ambdós, bibliografia bàsica i necessària per enfrontar-se a l'estudi de fons fotogràfics i el seu estat de preservació i conservació.

En darrer terme, cal fer esment de tota la bibliografia que hem utilitzat per documentar les imatges – acreditada en l'apartat 7- i que ens ha servit per il·lustrar-nos i endinsar-nos encara més en el coneixement del personatge, les seves activitats i l'època en que visqué.

³ FUENTES, A.M. La conservación de archivos fotográficos. Documentos de Trabajo nº 3, SEDIC 2012 <https://www.sedic.es/wp-content/uploads/2019/06/conservacion-arch.-fotograficos.pdf>

⁴ PAVAO, L. Conservación de Colecciones de Fotografía. Cuadernos técnicos. Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico. Centro Andaluz de la Fotografía. Editorial Comares. Granada 2001.

3. METODOLOGIA

L'objectiu principal del treball és estudiar el fons Joaquim Guitert Fontserè, centrant-nos en els documents fotogràfics. Fer-ne el tractament arxivístic, tot organitzant-lo, classificant-lo, descrivint-lo, veure quin és el seu estat de conservació i donar pautes per a la conservació preventiva. Finalment, proposar-ne la difusió amb la finalitat que sigui conegut per la ciutadania.

Cal tenir present que qualsevol estudi d'un fons, ja sigui fotogràfic o amb documentació textual, necessita que amb anterioritat coneguem el productor i la seva època, per tant, una de les primeres tasques que hem realitzat és **documentar-nos sobre qui era Joaquim Guitert Fontserè**. Tal i com ja hem mencionat anteriorment, ho hem fet a través de la única biografia existent, la d'Eufemià Fort i Cogul, però també i, bàsicament, a través de les valuoses informacions que ens ha proporcionat el seu nét, en Joaquim Masdeu Guitert.

Donada l'envergadura del personatge i la seva extensa biografia, hem optat per inserir fragments del testimoni oral, obtinguts a través d'entrevistes amb el nét, en Joaquim Masdeu Guitert. Hem utilitzat els codis QR (Quick Response)⁵, fet que ens permet per un costat introduir el format audiovisual i enriquir i visualitzar el procés de documentació i per altra utilitzar un recurs tecnològic aplicant-lo a un projecte de descripció de fons documental. Aquest recurs, no només l'hem utilitzat en aquesta part biogràfica, si no que s'extèn a la totalitat del treball.

Per documentar el personatge, el següent pas ha estat esbrinar on podíem trobar més informació. La consulta a l'Arxiu de la Universitat de Barcelona ens ha proporcionat dades sobre els seus estudis de Medicina i l'Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona ens ha permès conèixer – a través de l'expedient de personal- quina va ser la seva trajectòria laboral dins de l'Ajuntament de Barcelona. A través de la fulla dels serveis prestats al llarg de la seva vida – feta pel mateix Guitert abans de jubilar-se-,

⁵ Sistema que ens permet emmagatzemar informació en una matriu de punts, que pot ser llegida amb un dispositiu mòbil o tauleta tàctil.

hem pogut conèixer detalls dels seus serveis, així com des de quan va ser funcionari municipal i quina va ser la data de la seva jubilació.

Una vegada obtinguda una primera visió, on ja se'ns va mostrant la riquesa del personatge, vam endinsar-nos en el coneixement de la seva producció documental fotogràfica. La tardor de 2018 començarem a anar a Mas Catalònia, una tarda per setmana.

El Sr Joaquim Masdeu Guitert ens ensenyà el material que tenia. D'una primera intenció de realitzar-ne un inventari, vam decidir de fer-ne un catàleg, baixar al darrer nivell de descripció.

El primer buidatge va començar a fer-se en un document excel. Però ràpidament ens vam adonar que necessitàvem veure la imatge que descrivíem i que en seria d'utilitat plantejar la recollida de dades d'una altra manera. El proper pas va ser construir una base de base amb Filmmaker, on hi vam inscrutar dos camps "contenedor" per a situar-hi les imatges.

Les nostres eines, que ens han acompanyat durant tot l'estudi del fons, han estat un escàner EPSON de sobretaula, una taula de llum, la càmera reflex Canon Eos1300D i una llibreta on hi anàvem anotant tot el que ens trobàvem, les incidències, les percepcions que anàvem tenint i les informacions donades per Joaquim Masdeu Guitert.

D'una tarda a la setmana, vam passar a dues i, més tard, a tres... fins que l'estiu del 2019 hi hem anat pràcticament cada tarda.

Cal dir que el mètode de treball ha anat evolucionant i poc a poc hem anat construint un sistema de treball que ens ha fet sentir còmodes i ens ha permès recollir tota la informació possible. Comptar permanentment amb el suport de l'informant i del propietari del fons és un fet que enriqueix el resultat final.

Coneguda la biografia del productor, a mesura que anàvem obrint les capsas amb les fotografies anàvem veient plasmades alguna de les escenes que coneixíem i si no, en descobríem alguna de nova. Així, de les magnífiques imatges de Poblet (que inclouen des dels anys en que el monestir es trobava en un estat ruïnós fins a la restauració ja bastant completa, passant pels treballs que s'hi anaren fent), passàvem a escenes de

Cadaqués, Sant Pere de Rodes... De les imatges de principi de segle de la Selva del Camp – sobretot del seu patrimoni i de la seva Setmana Santa-, passàvem als mosaics romans de l'ermita de Paretdelgada, del mateix poble.

Escenes de viatges, escenes urbanes, familiars... un fons molt divers que ens relata una vida intensa.

Una a una hem anat digitalitzant i documentant les fotografies, afegint nous camps quan ens ha semblat necessari.

Joaquim Guitert i Fontserè era un fotògraf aficionat, amb ganes de saber-ne més, de provar les darreres novetats, d'aquí la diversitat de formats que integren el seu fons i d'aquí també que hagi conservat diversos models de càmeres fotogràfiques, fruit d'aquest intent d'experimentar i d'estar al dia de les darrers aportacions en el món de la fotografia. Explica el seu nét, que encara recorda quan, junt amb el seu avi, entraven en una habitació fosca per a revelar les fotografies.

Fet el fons fotogràfic queda encara molta feina pendent, sobretot el poder treballar i analitzar el fons documental textual que sens dubte complementarà el primer.

El fet que Joaquim Guitert Fontserè sigués una persona acurada amb la seva documentació ens ajudarà a conèixer-lo millor i a poder interpretar el seu fons. Però també cal tenir present l'interès i la perícia del seu nét en conservar-la , fet que ha estat clau per què perdurés al llarg d'aquest anys.

A partir de l'anàlisi dels conjunt documental podrem veure la grandesa del personatge i del què representà en la seva època. Posar-lo en valor és un deure que se'ns presenta i donar-lo a conèixer a través de l'estudi i interpretació del seu fons, un repte que assumim.

4. PRESENTACIÓ I ANÀLISI DELS RESULTATS: ELS FONS JOAQUIM GUITERT I FONTSERÈ

4.1. Els fons personals

El fons que presentem en aquest estudi és de titularitat privada. Fernández Trabal, en el seu article sobre *Els arxius personals i patrimonials* (2009)⁶ ens parla dels arxius privats, tot emfatitzant que “per no estar produïts per l'administració, sinó per la societat civil tenen certes característiques que els hi confereixen un valor afegit: espontaneïtat, major diversitats, valor de testimoniatge personal”... i evidentment això és el que ens aportarà el fons personal Joaquim Guitert i Fontserè.

Ens trobem davant d'un fons que el nét del productor, Joaquim Masdeu Guitert, ha anat custodiant amb molta cura, al mateix lloc on visqué el seu avi els seus darrers vint anys (1935-1957) i que ara habiten el seus descendents.

Què entenem per fons personal i quines en són les seves característiques?

Els fons personals, estan constituïts pel conjunt de documents, de diversa tipologia i en tota mena de suports, produïts o aplegats per una persona – en el nostre cas, en Joaquim Guitert i Fontserè- en el curs de la seva trajectòria vital com a resultat de les seves activitats privades i públiques⁷.

Quina és la riquesa d'un fons personal?

Tal i com assenyala Fernández Trabal, els arxius personals, tenen com a nucli central la documentació generada en el curs de l'activitat pública, professional i associativa d'una persona (...) i presenten com a aportació més específica, la memòria d'una experiència vital particular. “El conjunt d'un fons personal es crea per la lògica que ha guiat les activitats de la persona que l'ha produït i té un ordre intrínsec que cal respectar i valorar com a element fonamental de la història del propi fons”⁸

En el cas del fons Joaquim Guitert i Fontserè hi trobem gran diversitat d'agrupacions documentals, les quals ens permeten diferenciar, allò que per altra banda és propi d'aquest tipus de fons:

⁶ Fernández Trabal, Josep (2009): *Els arxius personals i patrimonials*, Primavera. Dovella, 19.

⁷ Ídem

⁸ Ídem, pàg 21

- a) Documents (fotogràfics) relacionats amb l'activitat personal del productor
- b) Documents (fotogràfics) relacionats amb l'activitat professional
- c) Documents (fotogràfics) relacionats amb l'activitat creativa (científica)

A través de l'estudi de les fotografies fetes per Guitert podrem fer un recorregut per la seva activitat vital, professional i científica. L'anàlisi de la documentació – treball que es farà en una segona fase- ens permetrà conèixer més profundament el personatge a través de les seves reflexions i documents més íntims, al mateix temps, que, sens dubte enriquirà i complementarà l'estudi de la part fotogràfica del fons que presentem.

El nostre treball, en aquesta ocasió, se centrarà en la producció fotogràfica de Joaquim Guitert, des de la vessant d'aficionat i amant de la fotografia, aquesta tècnica fotomecànica apareguda a mitjans del segle XIX i que ell va conèixer a la fi d'aquest segle i perfeccionar a la primera meitat del segle XX.

A J. Guitert l'hem de considerar un fotògraf aficionat, que tenia un elevat coneixement de la tècnica fotogràfica i que en moltes ocasions revelava les seves pròpies fotografies. Tenia – i encara es conserven- diverses càmeres de diferents tipologies⁹: càmeres estereoscòpiques, càmeres de camp, visors...

Tal i com s'esdevé en alguns fotògrafs aficionats, l'àmbit de la fotografia patrimonial (Poblet, bàsicament) o de paisatges, ocupa una part important del seu fons. També destaca en l'àmbit del retrat.

Boadas, Caselles i Suquet¹⁰, assenyalen que “la producció més característica dels fotògrafs aficionats es genera per dues vies diferents: imitació dels models professionals (especialment fotografia patrimonial, de viatge i retrats individuals) i exercici de determinades professions (fotografia científico-tècnica)”

No obstant, en el fons que estudiarem també cal fer esment d'aquelles fotografies preses puntualment, per a tenir registre d'aquells moments que es volen conservar, el que es coneix com a “*happy memories*”. A més, hi destaquem, així mateix, aquella fotografia personal en la qual vol destacar i copsar escenes de la vida domèstica. Guitert, fou un

⁹ Es considera patrimoni fotogràfic: documents fotogràfics, documents textuais vinculats a la fotografia i al seu productor i el maquinari i material de laboratori

¹⁰ BOADAS, Joan, CASELLAS, L.E. i SUQUET, A. *Manual para la gestion de fondos y colecciones fotográficas*. Curbet Comunicació Gràfica, Girona, 2008.

http://www.girona.cat/sgdap/docs/Manual_Fotografia_OCR.pdf

fotògraf aficionat que abraça multitud d'àmbits fotogràfics, tot i que se centra especialment en la fotografia documental, de registre.

4.1.1 El productor: context històric i biografia del personatge

Conèixer l'època en que visqué el productor, saber-ne els principals esdeveniments socials, econòmics, polítics, culturals... que marcaren el moment, i sobretot la manera en què incidiren en l'àmbit territorial on desenvolupà les seves activitats tant personals com laborals, és indispensable, tal i com ja hem mencionat, per tal d'abordar l'estudi d'un fons documental, en el nostre cas fotogràfic.

Cal impregnar-se de la vida del productor, des de tots els àmbits de la seva existència. On va néixer, quan, qui eren els seus pares, què estudià, amb qui es casà, en què treballà, on va establir les seves arrels, quins anhels i neguits el preocuparen, quines aficions tenia... els fills, la descendència, la vellesa... Si no ens impregnem de cadascun d'aquest fets difícilment podrem comprendre el seu fons i donar-li el sentit que es mereix.

Sense un context, només obtindrem una llarga i descriptiva llista de registres que no tindran sentit, sense un marc referencial espai-temporal, únicament obtindrem una relació freda i estàtica dels documents que integren el fons.

L'època

Joaquim Guitert va néixer l'any 1875 i va morir l'any 1957. Vuitanta-dos anys en que els esdeveniments succeeixen a un ritme vertiginós.

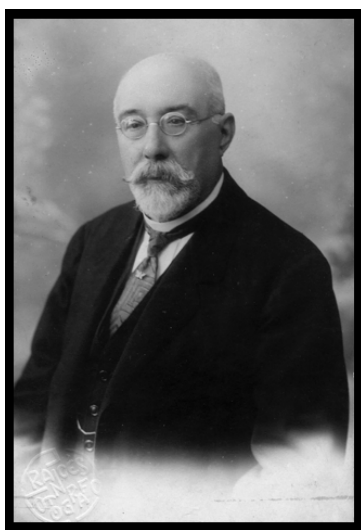
A nivell europeu es viuran dues guerres mundials, a nivell espanyol, Guitert naixerà en l'època de la restauració monàrquica, amb el regnat d'Alfons XIII, viurà la dictadura de Primo de Rivera (1923), l'adveniment de la Segona República (1931) i finalment, el desenllaç d'una sanguinària Guerra Civil (1936-1939).

Qui fou Joaquim Guitert i Fontserè?

El certificat emès pel jutge municipal del districte de la Barceloneta, ens diu que Joaquín, Andrés, Avelino, Antonio Guitert Fontserè va néixer el 24 d'octubre de 1875¹¹. Era fill legítim d'Andrés, de professió empleat i de Dª Avelina, naturals de Barcelona, nét per línia paterna de Juan, natural de Barcelona de professió teixidor difunt, i de Dª Maria de Cubas, natural i veïna de Barcelona. Per la banda materna, era nét de Salvador, natural de Riudoms, de professió ebenista, i de Dª Anna Oliver, vivint aquests a Barcelona.

¹¹ Veure arbre genealògic a l'Annex 1

Nasqué al c. de Sant Ramon, al barri de la Barceloneta, a l'edifici de la tinença d'alcaldia. Més tard, aquesta carrer portaria el nom del seu pare¹², Avel·lí Guitert de Cubas, qui segons E.Fort (1957)¹³ “va deixar un record perdurable a la barriada, fins a merèixer la dedicació del carrer, on visqué gaire mig segle, i altres homenatges i condecoracions,”¹⁴. Avel·lí Guitert de Cubas¹⁵ treballava a l'Ajuntament de la Barceloneta¹⁶. Molt vinculat al barri, va ser l'autor del llibre “Història de la Barceloneta”¹⁷, a més va participar en la publicació del *Faro Montserratino* (redactor en cap) i el *Vigia de la Barceloneta* (n'era el director) on hi col·laborar també en Joaquim Guitert Fontserè i un germà.

Retrat d'Avel·lí Guitert de Cubas,
Arxiu Guitert

Retrat d'Avel·lina Fontserè Oliver,
Arxiu Guitert

La vida de Joaquim Guitert i Fontserè queda dibuixada en el llibre *Joaquim Guitert i Fontserè. In memoriam* obra del qui seria el seu gran amic, l'historiador Eufemià Fort i Cogul. Manca però un estudi més acurat i profund de la vida d'aquest gran i desconegut personatge que visqué intensament els esdeveniments socials, polítics i sobretot culturals de la primera meitat del segle XX. El seu arxiu documental (tan textual com fotogràfic), molt ric i divers, resta a l'espera de ser descobert i estudiat.

¹² Veure Annex 2

¹³ Fort i Cogul, Eufemià (1957): *Joaquim Guitert i Fontserè. In memoriam*. Ed. Santes Creus.

¹⁴ Fort també ens diu que Avel·lí Guitert de Cubas treballa com a oficial d'estadística a les oficines de l'Ajuntament de Barcelona, i posteriorment fou Secretari de l'esmentada tinença d'alcaldia, en el qual càrrec perseverà quaranta-cinc anys, fins a les seva jubilació.

¹⁵ Autor del llibre *La Barceloneta*, editat 1921

(https://issuu.com/barceloneta/docs/barceloneta._guitert_de_cubas)

¹⁶ On avui en dia hi té un carrer : carrer de Guitert (carrer on va viure i va néixer el seu fill, Joaquim Guitert i Fontserè), anteriorment dit carrer de Sant Ramon.

¹⁷ Guitert de Cubas, Avelino, *Barceloneta. Su creación. Carácter de sus fundadores. Su prosperidad pasada. Su actual decadencia*. Remedios, Barcelona, 1921.

Els estudis de medicina a la Universitat de Barcelona i el casament amb Dolores Úbeda i Elias.

Guitert cursà els estudis de Batxiller a l'Institut de Barcelona i el 15 de febrer de 1894, se li expedí el títol corresponent. El curs 1893-1894, amb 19 anys, comença a estudiar – com a alumne no oficial- Medicina a la Universitat de Barcelona.

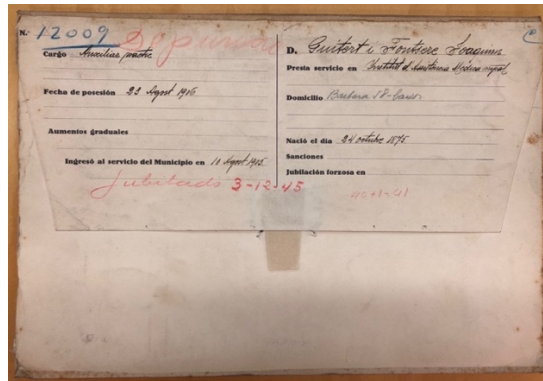
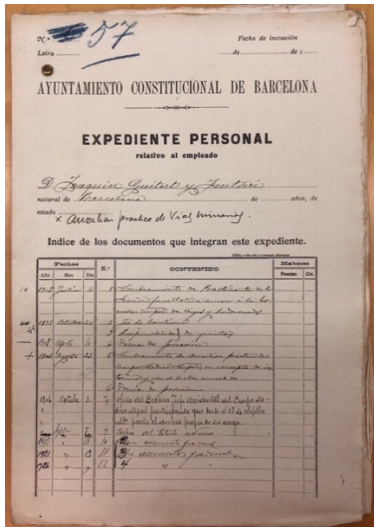
Documents extrets de l'expedient acadèmic d'en Joaquim Guitert i Fontserè, Arxiu Universitat de Barcelona, ref 2774:13

L'any 1905, supera – amb nota d'Excel·lent-, l'examen de revàlida de la carrera de Practicant "autoritzat per a la l'assistència a parts normals". Tenia 30 anys.

El 6 de juliol de 1905 entra a treballar com Auxiliari pràctic de l'institut Municipal d'Assistència Mèdica, i es jubilarà el 3 de desembre de 1945.

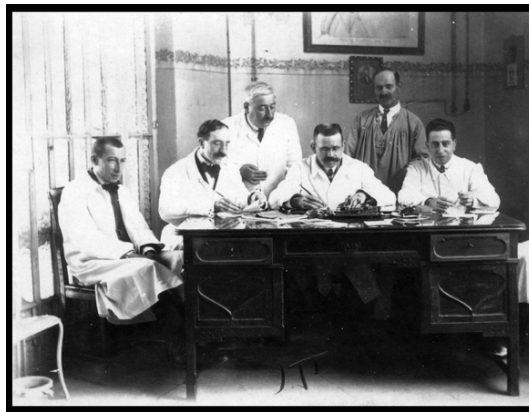
Al llarg de la seva vida laboral va exercir el càrrec de manera exemplar. El mateix Guitert ens relata – en un document amb data 25 de març de 1945- els seus serveis. Ens diu que durant l'epidèmia de pesta bubònica, que va afectar la ciutat de Barcelona l'any 1908, va ser destinat al servei de l'Hospital d'Infeccions instal·lat a la barriada de la Casa Antúnez. També ens informa que quan es van produir les epidèmies de grip i de tifus dels anys 1914 i 1917, va estar al servei de l'Hospital d'Infecciosos, exposat a tota mena de contagis. Ens explica també, que va recórrer amb ambulàncies les barriades obreres per a practicar vacunacions de totes menes.

Assenyala que durant la Setmana Tràgica de 1909, va prestar servei continu (dia i nit) per a auxiliar als ferits.

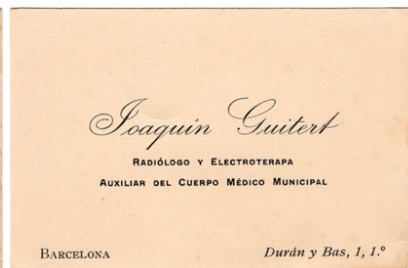

Expedient de personal de Joaquim Guitert Fontserè.
Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona. Expedient de personal de funcionari nº12.009.

Fou metge ajudant del doctor Lluís Barraquer i Roviralta als serveis de neurologia de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona. Més tard ingressà al cos mèdic municipal i s'especialitzà com a radiòleg amb consultori al Dispensari Municipal de Dermatologia que hi havia instal·lat al c. Capellans.

EL Dr. Guitert, el tercer per l'esquerra – dret- junt amb els seus companys.
Arxiu Guitert. Fons Joaquim Guitert Fontserè. Autor desconegut.

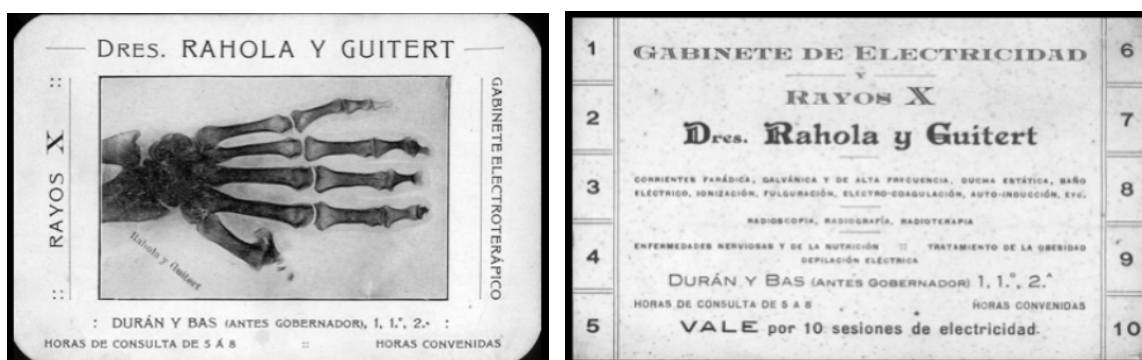

Targetes de visita del Dr. Guitert. AG. Fons JGF

Bracera de cotó amb la creu vermella sorgida, distintiu que duïen els metges al braç per a identificar-se en acte de servei.
Conservat a AG. Fons JGF

Establí també, amb el seu amic Víctor Rahola¹⁸ un “Gabinete electroterápico”, de Raix X, situat al c. Durán y Bas, 1, 1r 1^a, on hi visitava en horari de tarda.

Targetes de visita del consultori particular de Raig X.
AG. Fons JGF

El 14 d'abril de 1907 contrau matrimoni amb Dolores Úbeda i Elias (1875-1948) i dos anys més tard naixia Francisca Guitert Úbeda, la que seria la seva única filla.

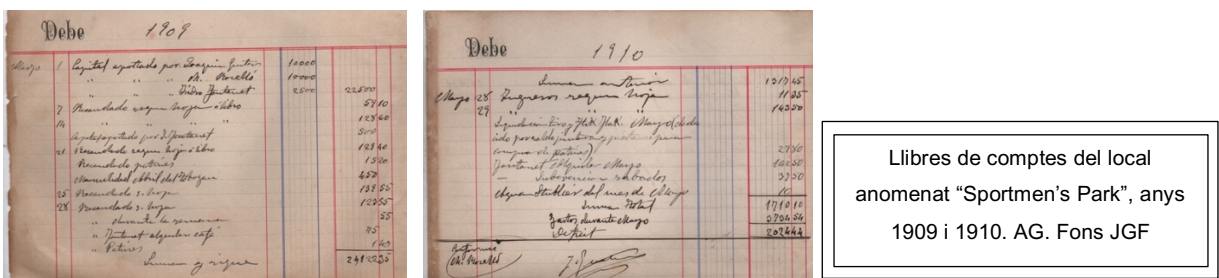
Joaquim Guitert Fontserè, Dolores Úbeda i Elias i la seva filla Francisca Guitert Úbeda
AG. Fons JGF

¹⁸ Víctor Rahola era metge i escriptor i procedia de Cadaqués. Fou un gran amic de Joaquim Guitert.

Una experiència empresarial, una aventura fallida : Sportmen's Park

En el fons textual es conserva un contracte d'arrendament, on se'ns diu que el 24 de març de 1908, Joaquim Guitert i Miquel Roselló d'una part i Andrés Casaponce de l'altra, estableixen una sèrie de pactes pels quals, Andrés Casaponce, com a arrendatari del local conegut com "la Casita Blanca" propietat de la casa Rivas i Garcia, ubicat al Saló de Sant Joan, entre el solar del Globo Cautivo i el carrer de Pallars¹⁹, traspasa aquestes instal·lacions a Guitert i Roselló per un import de 1250 pessetes.

Els llibres de comptes que es conserven al fons Guitert Fontserè, donen també notícia del dia a dia del negoci.

Rebutos del local "Sportmen's Park", any 1912. AG. Fons JGF

Sembla ser que aquesta empresa no acabà de funcionar ja que els llibres de comptes denoten una davallada d'ingressos. L'any 1916 traspasa el local al seu germà Enric Guitert. En el fons fotogràfic hi trobem una sèrie relacionada amb activitats que es duen a terme a Sportmen's Park. També la premsa del moment donà notícia de les activitats que es produïen al local.²⁰

¹⁹ En el document es descriu el lloc: "cercado por una empalizada en estas dos vías y en cuyos solares se hallan establecidos, un puesto de licores y refrescos, una habitación construida de tabique y techumbre de madera y de cartón cuero y un cubierto anejo del propio material, un teatrillo de madera y otras Construcciones sin importancia"

²⁰ Hemeroteca de Mundo Deporivo

La Colla del Colón

Joaquim Guitert era “un home de llibres” – tal i com el defineix el seu nét -. Mostra d'aquesta bibliofília la trobem en la seva imponent biblioteca.

L'interès per la lectura i la seva amistat amb intel·lectuals de primera fila el van dur a participar en tertúlies literàries, com les que s'organitzaven a l'Hotel Colón de Barcelona durant el primer quart del segle XX, on un grup d'intel·lectuals i literats es reunien al voltant de la figura de Francesc Matheu. Aquest grup era conegut com La Colla del “Colón”.²¹

Fruit d'aquestes trobades editaven uns llibres – de tirades molt limitades-. En trobem de Poblet (on s'hi van reunir tots l'any 1931), Cadaqués, Collsacabra, etc... A la biblioteca de Joaquim Guitert Fontserè s'hi conserva una edició d'aquesta col·lecció, curiosament custodiada pel seu nét.

Una herència: terres i casa a la Selva del Camp

L'1 de març de 1916, data d'obertura del testament de Dolores del Pozo i Secall (germana del Dr. Joaquín del Pozo i Secall, padrí d'en Joaquim Guitert Fontserè), essent *testaferros* Ramon Serra Monné, Josep Gaspar i Carreras i Pere Carretero Pons, es nomena hereu a Joaquim Guitert de les següents finques situades al poble de la Selva del Camp²²: una casa del Forn Nou 16-18 i dues peces de terra ubicades al camí de la Serra i a Sant Pere.

Al padró municipal de la Selva del Camp de l'any 1930 ja consta empadronat al carrer Forn Nou 16, juntament amb la seva dona, Dolores Úbeda i la seva filla, Francisca Guitert. Al padró de 1939, l'adreça canvia, i el nou domicili és l'Avenida del General Mola (avui Avda Puig i Ferrater)²³.

L'any 1929, Joaquim Guitert i la seva muller, Dolores Úbeda, eren propietaris d'uns terrenys a la partida del Camí de Tarragona. L'any 1932, l'Ajuntament els hi proposa una permuta amb uns altres terrenys de la seva propietat. Guitert i accedeix.

²¹ A tall d'exemple, en van formar part: Narcís Oller, Joan Oller Rabassa, Josep Maria Guasch, Joan Santamaria, Eduard Toda, Enric de Fuentes, Alexandre Font, Joan Ruiz i Porta, Ferran Agulló, Amadeu Vives, Mn Martinell, M. Ramon Garriga, Lluís Vila, Víctor Català, Joaquim Guitert....

²² No sabem, encara, la relació entre el Srs del Pozo i el poble de la Selva del Camp, localitat on Guitert acabarà establint-s'hi.

²³ Veure Annex 3

En aquest nou terreny, adquirit l'any 1932 és on Joaquim Guitert, construirà Mas Catalònia, la casa on encara avui hi viuen els seus descendents²⁴.

Col·locació de la primera pedra de Mas Catalònia 1935 (reg 10405) i Mas Catalònia edificat, 1936 (reg 80005).

Arxius Guitert. Fons Joaquim Guitert i Fontserè

Els mosaics de Paret delgada

Molt a prop de la vila de la Selva del Camp es troba l'ermita de Paret delgada, bastida sobre una primera construcció del segle XII. A principis del segle XX es trobava en un lamentable estat de conservació²⁵.

L'any 1934, Joaquim Guitert, que formava part de la Comissió Provincial de Monuments de Tarragona aconseguí finançament per començar a restaurar-la. Iniciades les obres, es descobrí l'existència d'uns magnífics mosaics romans - datats del segle IV dC-. Aquest fet fou posat en coneixement de la Societat Arqueològica de Tarragona, del Museu Municipal Prim-Rull de Reus i de l'Institut d'Estudis Catalans de Barcelona. S'inicia en aquest moment una llarga i agra disputa per decidir-ne la seva ubicació²⁶.

²⁴ "S'agradà de la vileta camptarragonina, i hi posà arrels profundes d'afecte", ens diu E. Fort i Cogul a Joaquim Guitert i Fontserè. In memoriam, pàg 21

²⁵ Eufemià Fort i Cogul s'hi refereix amb aquestes paraules: "Aquest notable monument del segle XII i següents havia arribat a la segona dècada de la present centúria en un lamentable estat d'abandonament, d'absoluta deixadesa, totalment descurat i amb edificacions que menaçaven enrunar-se immediatament".

²⁶ Polèmica que podem trobar recollida en un dels dossiers que elaborava en Joaquim Guitert i que actualment es conserven en el seu fons documental.

Dins del fons fotogràfic, la sèrie de fotografies sobre Partedelgada és una de les més riques i ben conservades que hem trobat en el fons.

Cadaqués, la seva amistat amb Víctor Rahola

Joaquim Guitert havia mantingut sempre, des de l'època d'estudiant a la Universitat Barcelona, una forta amistat amb el seu company Víctor Rahola, natural de Cadaqués. Aquesta amistat el va portar a realitzar llargues estades a la Costa Brava, i el 30 de gener de 1928 es compra una casa a Cadaqués²⁷, que la conservà fins l'any 1936, època en que ja s'havia construït Mas Catalònia.

D'aquest període, el seu fons fotogràfic també en conserva testimoni. La seva producció bibliogràfica reflexa també aquesta estada a la comarca gironina, bàsicament en destaquen dues publicacions: *Monestir de Sant Pere de Rodes. Descripció, notes històriques. Trasllat i abandono del Monestir. Tradicions, llegendes i curiositats. Ermita de Santa Elena. Castell de Sant Salvador* (Barcelona, 1927) i *L'altar major de Cadaqués -al volum "De la colla": Cadaqués-*, (Barcelona 1931)

De les anades a l'Espluga de Francolí a la seva passió per Poblet

En Salvador Fontserè, avi matern de Joaquim Guitert, era de Riudoms. Joaquim Masdeu Guitert, el seu nét, ens parla de que la seva àvia anava a "prendre les aigües" a l'Espluga de Francolí (molt probablement a la coneguda Font del Ferro).

El jove Guitert, va descobrir des d'aquells moments d'adolescent, el monestir de Poblet, molt a prop de l'Espluga. A partir d'aquí s'iniciarà una relació que ja no es trencarà mai més i que faria del monestir cistercenc la seva gran passió²⁸.

L'any 1921, publica *Poblet. – Guía- Notas histórico artísticas. Leyendas y tradiciones*, l'any 1922, *Compendio de la Guía, notes històriques, leyendas y tradiciones del Real Monasterio*

²⁷ A l'Arxiu Guitert, dins del Fons Joaquim Guitert i Fontserè es conserva el document de compra

²⁸ Fort i Cogul ens diu: "Poblet, fou, indiscutiblement, la gran amor del senyor Guitert, la dedicació gairebé exclusiva dels seus afanys, de tota la seva vida (...). Poblet fou la seva obsessió i tot allò que s'hi referia" i continua afirmant que : "el senyor Guitert fou, indiscutiblement, qui més coses arribà a saber de Poblet"... "el Sr Guitert fou – indiscutiblement al nostre parer- el primer pobletista que hi hagi hagut en el temps.", pàg 10

de Ntra. Sra de Poblet, el 1927 publica una segona edició de la *Guia* i així fins a un total de vint-i-una publicacions de temes pobletans.

L'any 1928 el Sr Guitert entra a formar part de la *Real Academia de la Historia de Madrid* i al mateix any ja el trobem a la Comissió Provincial de Monuments de Tarragona.

No sabem ben bé quan es conegueren els Sr Toda i el Sr Guitert, potser va ser a les reunions amb la Colla del Colom o potser a la mateixa Reial Societat Arqueològica de Tarragona (on hi va ingressar l'any 1925), el cas és que forjaren gran amistat.

Els anys 1930-35 foren l'època més intensa pel que fa als treballs de restauració del monestir. Es creà el Patronat de Poblet (1930), sota la presidència d'Eduard Toda i Güell que comptà amb l'inestimable ajuda i suport del seu amic, en Joaquim Guitert i Fontserè, el qual hi participa activament. Durant aquesta època s'organitzen diversos actes per a promoure el patrocini i el coneixement sobre el monestir (destaquem les emissions a Radio Associació de Catalunya que feren Toda Guitert – entre d'altres-, cicles de conferències²⁹...)

L'any 1935, Guitert és nomenat vocal del Patronat de Poblet. És l'any en que retornen les restes del Príncep de Viana al monestir (fins llavors dipositades a la Catedral de Tarragona), moment viscut com un acte simbòlic, d'afirmació nacional.

D'aquests anys (1930-1935), el fons Joaquim Guitert i Fontserè conserva un rica sèrie de fotografies que plasmen tot el procés de restauració del monestir. Des de principis de la dècada dels anys 30 del segle XX, moment en que Poblet estava devastat i en un estat de ruïna lamentable, fins a 1935 quan ja es veuen els primers resultats de les obres que s'hi han realitzat.

²⁹ En aquestes conferències en Joaquim Guitert Fontserè feia projeccions de diapositives amb imatges del monestir. En podem veure un exemple amb la capsa de fusta n°2, on hi ha 50 diapositives - positius en vidre-.

Guitert serà figura clau en dos aspectes: en el salvament del cardenal Vidal i Barraquer i en la insistència en la restauració monàstica de l'ordre del Cister a Poblet³⁰. Foren aquests dos fets – juntament amb d'altres desavinences- que van mermar la relació entre ambdós personatges. Toda i Guitert van trencar la seva amistat vers l'any 1938. L'any 1939 començava un nou règim. Toda, continuaria a Poblet, Joaquim Guitert i Fontserè, malgrat sempre s'hi sentí vinculat ja no intervindria en la presa de decisions.

Finalment cal destacar el paper que el Sr. Guitert va tenir en el salvament dels arxius del territori durant la Guerra Civil, entre els qual destaquem la salvaguarda de a documentació de l'Arxiu Municipal de la Selva del Camp i de l'Arxiu Parroquial.

Santes Creus

Joaquim Guitert, tingué sempre una vinculació amb el monestir de Santes Creus. L'any 1927 escriu Real Monasterio de Santes Creus. Guia, descripción, fundación y destrucción del Monasterio, privilegios, leyendas y tradiciones, curiosidades la seva primera obra sobre el monestir del Gaià.³¹

L'any 1947 es creà l'Arxiu Bibliogràfic i al setembre d'aquest any, Guitert en fou proclamat el seu president. I en fou reelegit durant 10 anys més, fins a la seva mort, el 8 de març de 1957.

³⁰ “les confidències que feren possible el camí cap a la restauració per l'orde del Cister venien principalment del senyor Guitert que sempre fou contrari a lliurar Poblet a cap comunitat que no pertanyés a l'orde que l'havia fundat.” Fort i Cogul, E (1957), pag 15

³¹ A aquesta obra, n'hi seguiran d'altres.

La Guerra Civil

Durant el període de la Guerra Civil, tant Eduard Toda com Joaquim Guitert es dediquen, junt amb d'altres persones, a salvaguardar el patrimoni de la zona. Toda, que és comissari (Comissió Provincial de Monuments de Tarragona), autoritza a Guitert per anar a diverses localitats per avaluar els possibles danys i salvar tot el patrimoni possible. És en aquests moments quan realitza un inventari de la documentació existent a l'Arxiu Municipal de la Selva, entre d'altres.

Una altra de les vicissituds que Guitert visqué durant la Guerra Civil fou la que succeí l'abril de 1939 quan fou empresonat a resultes de la denúncia d'un convilatà³². Al desembre del mateix any sortia sense cap imputació.

La fi d'una vida. La mort d'en Joaquim Guitert i Fontserè

Joaquim Guitert i Fontserè va morir el 8 de març de 1957, a casa seva, a la Selva del Camp, al Mas Catalònia, envoltat dels seus. Deixava enrere una vida viscuda amb intensitat, aprofitada al màxim. Guitert, va poder participar dels principals moments històrics, socials i polítics del país i va contribuir, de la millor manera que va saber, a la societat del seu temps, ja sigui salvant vides en la seva faceta de metge o vetllant i salvant el patrimoni en la seva vessant d'historiador.

Aquesta trajectòria vital – que pot semblar excessivament extensa per les característiques del present treball- és del tot necessària per conèixer producció fotogràfica de Joaquim Guitert Fontserè, per endinsar-nos en la seva obra i poder, no només descriure-la, si no – i sobretot – interpretar-la.

³² Al fons documental s'hi conserven les seves llibretes, de petit format, on anotava totes les vivències a la presó.

4.2 Organització i classificació del fons Joaquim Guitert Fontserè

4.2.1 Planificació de l'organització

4.2.1.1 Anàlisi de l'estat actual del fons. Diagnòstic

El fons Joaquim Guitert i Fontserè està format per més d'un miler de fotografies fetes per – en la seva majoria - per ell mateix i són fruit de la seva activitat personal, familiar, professional i científica (en la seva vessant d'estudi del patrimoni).

Actualment el fons està dipositat a la casa on visqué el Dr. Guitert els darrers 20 anys de la seva vida (1935-1957), al Mas Catalònia, de la Selva del Camp, lloc on actualment hi viu el seu nét amb la seva família.

Format majoritàriament per fotografies en blanc i negre, negatius i positius sobre vidre. Aquestes fotografies s'han conservat en gran part, en les mateixes capses de cartró en que les diposità el Sr. Guitert. Es tracta d'un fons molt ric i divers: fotografies familiars, retrats, paisatges naturals, fotografies sobre patrimoni, etc... El gruix més destacable és el dedicat al Monestir de Santa Maria de Poblet³³.

En general, les fotografies tenen un bon estat de conservació, tot i que requereixen d'una bona neteja. A més de fotografies, aquest fons es completa amb un bast arxiu documental textual i una extraordinària biblioteca d'àmbit local i nacional.

³³ En una faceta del comú maldar trobem ben destacada l'acció del Sr. Guitert: fou la creació i realització de l'arxiu fotogràfic, que reuní a Poblet una considerable col·lecció de fotografies, antigues i modernes, del monestir" (...) "I ja que de fotografies parlem, serà bo recordar que les seves màquines, el seu laboratori, i ell estaven sempre al servei de Poblet; la majoria de les efemèrides pobletanes eren recollides per l'objectiu del senyor Guitert; les troballes, les obres que es realitzaven; totes les fotografies publicades a les Memòries del patronat i al "Butlletí Arqueològics" de Tarragona referents a Poblet, i tantes altres de comunicades a altres publicacions, a entitats, a Corporacions, eren realització del senyor Guitert. (...) ell era un veritable artista de l'objectiu i del laboratori". FORT I COGUL, E (1957): *Joaquim Guitert i Fontserè. In memoriam*, pàg 15

Usuaris

El fons Joaquim Guitert i Fontserè és un fons privat. La seva organització permetrà posar-lo en valor i, previ acord amb el propietari, permetrà l'accés a la ciutadania mitjançant l'accés on line, a través de gestors de contingut digital.

Recursos existents

Les tasques d'organització del fons s'han realitzat al Mas Catalònia. Han estat efectuades per una arxivera i historiadora – l'autora d'aquest treball- , que és la que s'ha encarregat de la seva documentació, organització, descripció i digitalització.

També s'ha comptat amb la col·laboració, en quan a assessorament sobre conservació i preservació, dels tècnics del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya i també de l'assessorament d'una gestora de continguts digitals i consultora de projectes de gestió i difusió per a museus, arxius i biblioteques.

4.2.1.2 Elaboració del Pla d'organització i desenvolupament

Documentació a descriure

El fons consta de 1109 fotografies que estaven, en la seva majoria, dipositades en unitats d'instal·lació (capses de cartró de cases comercials que venien plaques de vidre). Aquestes UI es trobaven ubicades en quatre capses de cartró (similars a les de trasllat), tret de la nº 2 que correspon a una caixa de fusta amb 50 diapositives de vidre i la número 5 que correspon a una capsa arxivadora de cartró dur (que contenia fitxes descriptives de cartolina amb fotografies enganxades)

Exemple de com es trobaven instal·lades les fotografies

Caixa de fusta amb diapositives de vidre i capsa de cartró que conté les fitxes del Patronat de Poblet

Segons el propietari del fons, les fotografies les va trobar a les golfes de Mas Catalònia i no té notícia d'on les guardava el seu avi – el productor- amb anterioritat. Les va trobar dins d'unes capsas de cartró, tret les de la capsa 1 que estava dipositava en un armari (on hi van romandre almenys 35 anys).

A l'iniciar el tractament documental i arxivístic del fons, s'ha fet el canvi de capsas (les de cartró antigues per unes de noves) i s'han dipositat en un despatx a planta baixa on la temperatura i la humitat són estables.

Cada capsa gran (CX) ha estat numerada (de l'1 al 5), dins d'aquestes, cada UI ha tingut una numeració correlativa: 1_1(Capsa gran 1, UI 1), 2_1(Capsa gran 2, UI1), etc... i dins d'aquestes UI, cada UD té el seu número, de tal manera que el número de registre resultant ens informa de l'ordre intern en que s'ha conservat el document, per exemple el reg.10213 (correspon a una fotografia que es troba dins la CX 1, dins la UI 2 i és la número 13 dins d'aquesta unitat. Paral·lelament, al catàleg hi apareix un camp de topogràfica: CX1_02, associat al registre.

Conservem d'aquesta manera l'**ordre originari del fons** (almenys, tal i com nosaltres l'hem començat a estudiar). Això no treu que l'ordre s'hagi alterat anteriorment per actuacions puntuals del propietari actual i nét del productor.

Aquesta UI es troba dins la CX 4 i correspon a la número 13 (dins la qual hi haurà les 23 UD, amb registres que correspondran del 41301 al 41323).

Pel que fa a les dates extremes, podríem dir que van des de finals de segle XIX fins a mitjans del segle XX. La majoria es concentren entre els anys 1915 i 1940, bàsicament corresponen a les sèries de Patrimoni.

La distribució de les CX (capses grans), UI (unitats d'instal·lació) i UD (unitats documentals), és la següent:

CX	Nº UI	Nº UD	
1	25	289	Plaques de vidre
2		50	Caixa de fusta amb diapositives en vidre
3	29	364	Plaques de vidre
4	31	348	Plaques de vidre
5		58	Capsa arxivadora de cartró amb fitxes de cartolina

Actualment les tres capses de cartró (CX 1,3 i 4) s'han substituït per capses de fusta de mides 40x30x23 d'alçada (ubicació provisional fins a la instal·lació definitiva ens els dipòsits d'arxiu).

Exemple de les caixes de fusta que han substituït a les de cartró.

A més de les fotografies, cal destacar els documents textuais vinculats al fons (text de naturalesa tècnica) i el maquinari, doncs no hem d'oblidar que tot formarà part del patrimoni fotogràfic.³⁴

Tal i com ja hem comentat, el Fons Joaquim Guitert Fontserè no ha estat objecte de cap tractament arxivístic anterior i per tant no existeixen eines de descripció a cap nivell.

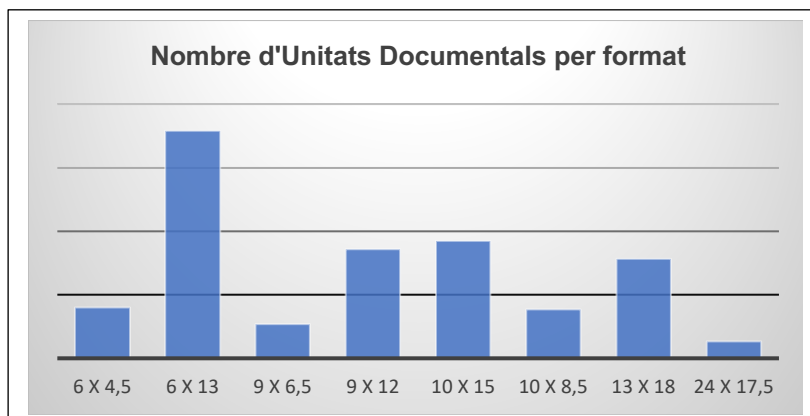
Documentació a instal·lar i tractar

El total de fotografies del fons és de 1109, de les quals n'hi ha 991 amb suport vidre (89,3%), 71 en suport paper (6,4%) i 47 en suport plàstic (4,3%).

Pel que fa a la polaritat, 897 són negatius (80,9%) i 212 són positius (19,1%).

Gran diversitat trobem ens els formats, que bàsicament els podem agrupar en:

Format	Unitats
6 x 4,5	80
6 x 13	358
9 x 6,5	54
9 x 12	172
10 x 15	185
10 x 8,5	77
13 x 18	156
24 x 17,5	27

Observem com el format predominant és el 6 x 13 (fotografies estereoscòpiques), seguit per tres formats més, el 10 x 15, el 9 x 2 i el 13 x 18.

Si fem una anàlisi més acurada de la utilització que feia Joaquim Guitert de cada format³⁵, obtindrem les següents conclusions:

- El format 6x4,5 (el més petit que trobem), l'utilitza bàsicament per a sèries com la Selva del Camp (Setmana Santa i Orfeó) i Poblet. Fonamentalment doncs, per patrimoni.

³⁴ A l'Annex 4 hi descrivim el maquinari que forma part del fons.

³⁵ Veure Annex 5

- El format 6x13 – estereoscòpic- el fa servir fonamentalment per retratar els paisatges de la natura i paisatges urbans. També per Poblet. En menor mesura per “happy memòries”.
- El 9x6,5 bàsicament l'utilitza pels retrats
- El 9x12, un dels més predominants: retrats de família, creus de termes, happy memòries i patrimoni. Format amb gran varietat d'usos.
- Poblet torna a predominar en el 10 x 15, i el 10 x 8,5 cm
- El format 24 x 17, 5 l'utilitza per a reproduccions de làmines i llibres

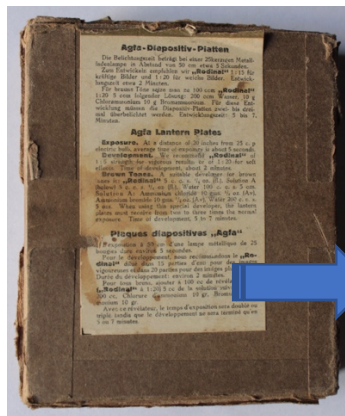
La informació de les capsas

Les unitats d'instal·lació on es troben les fotografies ens donen informació que quines eren les principals cases comercials que es dedicaven a la venda de material fotogràfic i la seva procedència. Moltes d'aquestes capsas ens proporcionen molta informació, a més del nom de la casa comercial, les mides o el nombre de plaques que conté. De vegades, a la base de la unitat d'instal·lació, també hi podem trobar referències a les precaucions que hem de tenir per mantenir-les en bon estat de conservació o instruccions diverses.

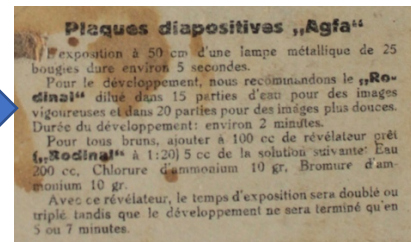
També anotacions del productor on escrivia la temàtica o temàtiques de les fotografies.

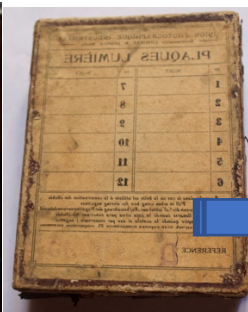
Tapa de la capsa

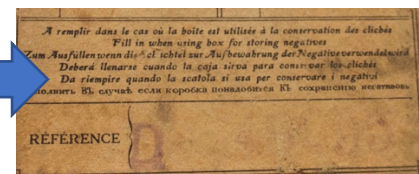
Informació a la base de la capsa

Tapa de la capsa

Informació a la base de la capsa

En el fons Guitert trobem plaques de la casa Agfa (Berlín), Kodak (EUA), Tellko (Alemanya), Hauff (Alemanya), Inalo-iridin (Alemanya), Union Photographique Industrielle-Lumière&Jougla (Paris), Valca (Bilbao), Guilleminot – R Guilleminot Boespflug& Cie. (París), M. Capelli, (Milano), Lomborg Repro-film (Berlín), Royal Standard Plates-Cadett & Neall Ld (Regne Unit), Edwards's trade xl "Kristal" Plattes (Londres), Grieshaber Frères and cie –Société des produits photographiqye "As de Trefle" (França) o Schleussner –Aktiengesellschaft (Frankfurt)³⁶.

Cal destacar també la casa Boada Material Fotográfico, de Barcelona

Pel que fa a l'estat de conservació general del fons és bo, no obstant, com que el procediment utilitzat en la quasi totalitat és el gelatinobromur de plata, les fotografies presenten els deterioraments que li són típics, a més de compartir totes un embrutiment considerable. El mirall de plata o oxidació de la plata és present en la quasi totalitat dels documents fotogràfics.

Un 10 % del fons requereix d'una intervenció de restauració més profunda i realitzada per tècnics professionals.

Fotografies en bon estat de conservació (reg 42015 i reg 20004)

Fotografia en mal estat de conservació (reg. 30702)

³⁶ Veure Annex 6

4.2.2. Classificació³⁷

4.2.2.1. Definició de les sèries documentals i elaboració del quadre de classificació

La **classificació** és la primera tasca que haurem de realitzar a l'hora de tractar els documents. Amb aquesta tasca aconseguirem proporcionar una estructura lògica al fons documental i facilitarem la localització conceptual dels documents. No obstant, hem de tenir present que aplicar la classificació a documentació fotogràfica suposa tenir en compte criteris que de vegades no són habituals en la documentació textual.

La classificació suposa avantatges que hem de considerar:

- a) Estructura la documentació
- b) Dona una visió de conjunt
- c) Permet localitzar de manera global els documents d'un fons abans de ser descrits
- d) Permet planificar esforços en la prevenció i descripció de fons.

Casellas³⁸, ens diu que “les pautes sobre com identificar sèries documentals en fotografia, se centren en les funcions bàsiques que històricament ha complert la fotografia: funció de registre (captar el moment de la realitat, l'instant com a testimoni), funció informativa (nascuda per la fotografia de guerra i que es desenvolupa fins a vertebrar la fotografia de premsa), funció publicitària i funció artística.

David Iglésias³⁹, quan es refereix a la classificació de fons fotogràfics, emfatitza: “en el cas dels fons fotogràfics [la classificació] ha estat sempre més associada a una classificació temàtica que al que seria una classificació arxivística, sigui funcional o orgànica.”

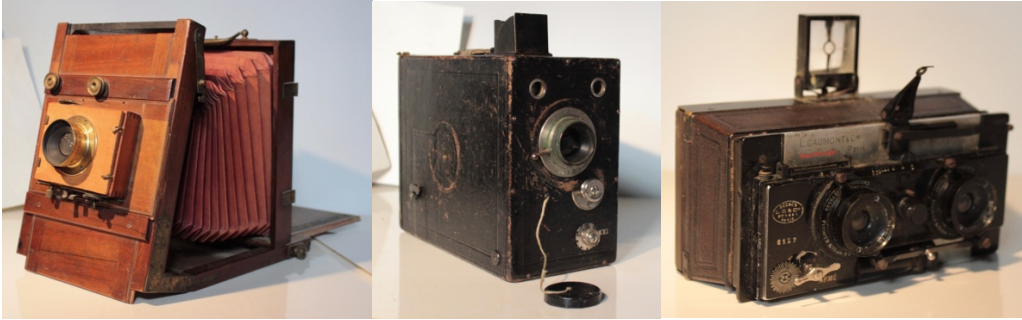
Joaquim Guitert i Fontserè, era un **fotògraf no professional**. Guitert fotografiava per entreteniment o per plaer, per tant una de les principals funcions de la seva producció fotogràfica és la de registre. Tenia, com ja hem dit anteriorment, un gran coneixement de

³⁷ “En el cas dels conjunts formats per fotografies no se sol aplicar la classificació des del punt de vista dels conjunts, sinó que se sol aplicar la classificació per temes o la categorització del contingut dels documents mitjançant llenguatges combinatoris. Això es deu a la immediatesa de la lectura del codi icònic de les fotografies, que fa que es tinguin en consideració com a documents individuals i s'oblidin els seves relacions amb el context en el que van sorgir, és a dir, amb el conjunt al que pertanyen”, a BOADAS, CASELLAS, SUQUET : Manual para la gestión de fondos y colecciones fotográficas, àg 132

³⁸ CASELLES, Lluís-Esteve (2005): *La gestión archivística de los fondos y colecciones fotográficas*, Jornadas Los archivos y el documento fotográfico: retos y fundamentos. Las Palmas.

³⁹ IGLÉSIAS, David (2007): *Com pensem l'arxiu fotogràfic? Marc conceptual per a una bona gestió*. Arxius d'Imatges.

la tècnica fotogràfica i, tal i com ens explica el seu nét, moltes vegades, revelava ell mateix, les seves fotografies. Tenia també, les seves pròpies càmeres fotogràfiques.

Exemple d'algunes de les càmeres fotogràfiques de Joaquim Guitert i Fontserè. AG. Fons JGF

El fons Joaquim Guitert i Fontserè presentaria la següent estructura general:

1. Àmbit Professional

1.1. Funció de registre

1.1.1. Fotografia científico-tècnica⁴⁰

- Plaques radiològiques
- Retrats d'estudis científics⁴¹

2. Àmbit Privat

2.1. Funció artística

2.1.1. Fotografia de patrimoni

- Reial Monestir de Santa Maria de Poblet
- Reial Monestir de Santes Crues
- Hospital de Sant Pau
- Església de Cadaqués
- Monestir de Sant Pere de Rodes
- Monestir de Sant Cugat del Vallès
- La Selva del Camp
 - Creus de terme
 - Convents
 - Muralles
 - Ermita de Sant Pere

⁴⁰ CASELLES, Lluís-Esteve (2005), ens diuen que “La fotografia científico-tècnica fou la primera aplicació que es reconegué públicamente a la fotografia en el moment de la seva presentació oficial el 19 de agosto de 1839”, pàg 138

⁴¹ Existeix una sèrie de retrats femenins – de mig cos- que duen una numeració darrera identificant la “possible” pacient. Ho podríem relacionar amb algun estudi científic que dugués a terme el Sr Guitert en la seva vessant de professional de la medicina. No obstant, no hem trobat cap documentació que així ho acrediti i per tant, només podem pronunciar-nos amb una hipòtesi.

- Ermita de Paret delgada
 - Ermita
 - Mosaics

2.1.2. Fotografia de viatge

- Paisatges de la natura
- Paisatges urbans

2.2. Funció de registre

2.2.1. Retrat individual

- Retrats familiars

2.2.2. Happy memòries

- Paisatges de la natura
- Paisatges urbans
- Escenes familiars
 - Retrats de família

4.3. Descripció

La descripció serà el darrer pas en el tractament documental de les fotografies. Entenem per **descripció** *el conjunt d'operacions que afecten al contingut, a la forma, a la organització i a la gestió de les fotografies, reelaborant-les i transformant-les, amb l'objectiu de facilitar a l'usuari de la seva identificació, la seva recuperació i la seva posterior difusió.*

David Iglésias apunta que “la dimensió que adquireix la descripció està en relació a la capacitat d'interrogar els documents per a diferents necessitats”⁴²

4.3.1 Elaboració del catàleg

El fons s'ha descrit a nivell de catàleg, prenent com a unitat de descripció la unitat documental simple. El catàleg⁴³, ens diu ordenadament i de manera individualitzada les unitats documentals d'una sèrie o conjunt documental que guarden entre elles una relació o unitat tipològica, temàtica o institucional. En el nostre cas, hem utilitzat la relació temàtica.

⁴² IGLÉSIAS, David (2007): *Com pensem l'arxiu fotogràfic? Marc conceptual per a una bona gestió.* Arxius d'Imatges

⁴³ BOADAS, Joan – CASELLAS, L.E. i SUQUET, A. *Manual para la gestión de fondos y colecciones fotográficas.* Curbet Comunicacio Gràfica, Girona, 2008.
http://www.girona.cat/sgdap/docs/Manual_Fotografia_OCR.pdf

El catàleg el formen 1109 unitats documentals simples. D'aquestes se n'ha fet una descripció tenint en compte els següents elements:

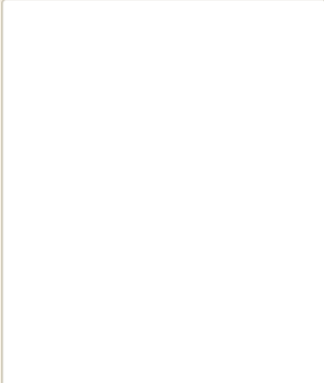

- Identificatius
 - Codi de referència
 - Registre (identificador)
 - Títol
 - Data
- De context
 - Tipus de fons
 - Fons/Col·lecció
 - Sèrie
 - Productor
 - Autor
- De contingut
 - Lloc de producció
 - Descripció
 - Observacions
- D'indexació
 - Temes
 - Llocs
 - Persones
- D'accés i ús
 - Condicions d'accés
 - Condicions de reproducció
 - Llicència CC
- De descripció física
 - Data de suport (data aproximada del suport)
 - Tipus de suport (paper, plàstic, vidre)
 - Color (blanc i negre o color)
 - Polaritat
 - Procediment
 - Estat de conservació i deterioraments observats
- De representació i característiques i captura de la imatge
 - Format
 - Mida de l'arxiu
 - Data de captura

- De topogràfica
 - Topogràfica
- De control
 - Bibliografia

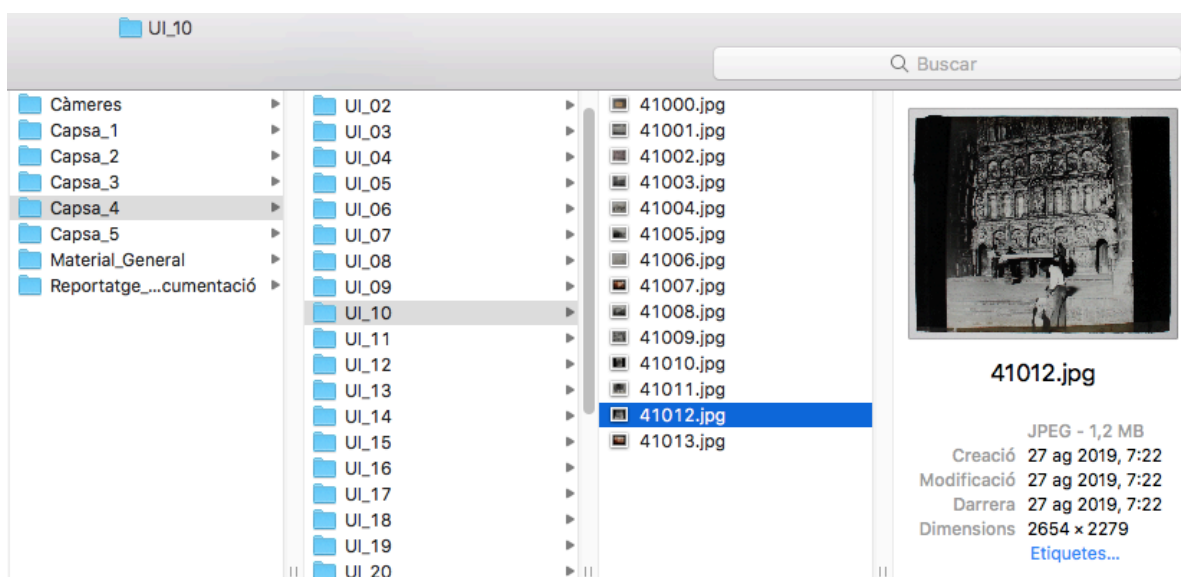
Exemples de fitxes del catàleg:

FONS JOAQUIM GUITERT I FONTSERÈ		
Registre	<input type="text" value="10101"/>	
Sèrie	<input type="text" value="Mosaics Paretdeigada"/>	
Títol	<input type="text" value="Excavació mosaic Paretdeigada"/>	
Autor	<input type="text" value="Joaquim Guitert i Fontserè"/>	
Data	<input type="text" value="1935"/>	
Lloc de producció	<input type="text" value="Catalunya"/>	
Descripció	<input type="text" value="Vista de la descoberta dels mosaics romans de Paretdeigada. Apareix una escala i els peus de tres persones que s'ho estan mirant."/>	
Topogràfica	<input type="text" value="Cx1_C1"/>	
Volum	<input type="text" value="Fotografia"/>	
Format	<input type="text" value="13x18"/>	
Tipus de suport	<input type="text" value="Vidre"/>	
Procediment	<input type="text" value="Gelatinobromur"/>	
Polaritat	<input type="text" value="Negatiu"/>	
Color	<input type="text" value="b/n"/>	
Temes	<input type="text" value="Mosaics, vila romana,, descobriment, excavacions"/>	
Llocs	<input type="text" value="La Selva del Camp, Ermita de Paretdeigada"/>	
Persones	<input type="text"/>	
Característiques del fitxer	<input type="text" value="JPG, 1.5 MB, 1586 x 2157 px, B/W."/>	
Data de càmera	<input type="text" value="25 de Juliol de 2019, 17:57"/>	
Llicència		
Observacions	<input type="text"/>	
Imatge		Imatge positivitzada - en cas que l'original sigui negatiu-
Estat de conservació	<input type="text" value=""/>	
Deterioraments	<input type="text" value="Mirall de plata, embrutiment, empremtes"/>	
Informació	<input type="text"/>	
Bibliografia relacionada	<p>-Fort i Cogul, Eufemià (1947): El Santuari de la Mare de Déu de Paret Delgada, a la Selva del Camp de Tarragona. Descripció i història. Analecta Selvatana, nº1. La Selva del Camp.</p> <p>-Guitert Fontserè, Joaquim (1936): Descobriments romans a la Paret Delgada, a Butlletí arqueològic. Societat Arqueològica tarraconense. Tarragona.</p> <p>- Massó Carballido, Jaume (xxx): Les excavacions inèdites del Museu de Reus a Porpres i a Parets-Delgades (1934-1936). Biblioteca Tarraco d'Arqueologia. Publicació Privada Liber. Tarragona.</p>	

FONS JOAQUIM GUITERT I FONTSERÈ		
Registre	10406	Imatge
Sèrie	Família	Imatge positivitzada - en cas que l'original sigui negatiu-
Títol	Retrat de Paqueta Guitert Úbeda	
Autor	Joaquim Guitert i Fontserè	
Data	c1929	Estat de conservació
Lloc de producció	Catalunya	☒
Descripció	Retrat de Francisca Guitert, filla de Joaquim Guitert i Dolores Úbeda i mare de Joaquim Masdeu Guitert.	Deterioraments
Topogràfica	CK1_C4	Mirall de plata, embrutiment
Volum	Fotografia	Informació
Format	10 x 15	
Tipus de suport	Vidre	Bibliografia relacionada
Procediment	Gelatinobromur	
Polaritat	Negatiu	
Color	b/n	
Temes	retrat, dona	
Llocs		
Persones	Francisca Guitert Úbeda	
Característiques del fitxer	JPG, 1,2 MB, 1493 x 2218 px, B/W.	
Data de càmera	25 de Juliol de 2019, 18:05	
Llicència		
Observacions		

FONS JOAQUIM GUITERT I FONTSERÈ		
Registre	5034	Imatge
Sèrie	Patrimoni. Reial Monestir de Santa Maria de Poblet	Imatge positivitzada - en cas que l'original sigui negatiu-
Títol	Finestrals laterals del claustre de Poblet	
Autor	Joaquim Guitert i Fontserè	
Data	c1930-1935	Estat de conservació
Lloc de producció	Catalunya	☒
Descripció	Fiba de cartolina, preparada per documentar la fotografia. El text: "Patronato del Monasterio de Poblet", a la part superior esquerra hi ha un segell rodó on hi posa "Monasteri de Poblet. Patronato" i al centre DD. Després d'aquesta cartolina hi ha un aenal on hi	Deterioraments
Topogràfica	C5_34	Embrutiment, esgrogueïment del suport secundari
Volum	Fotografia	Informació
Format	26x22,5	
Tipus de suport	Paper	Bibliografia relacionada
Procediment	Gelatinobromur	- Guitert i Fontserè, Joaquim (1934): Guia Moderna del Monestir de Poblet. Troballes i cbrres fetes fins l'any 1934. Impremta Pompeu Vidal. Sant Boi de Llobregat.
Polaritat	Positiu	- Guitert i Fontserè, Joaquim (1937): Poblet, colecció de curiosidades, leyendas y tradiciones.
Color	b/n	- Guitert i Fontserè, Joaquim (1932): Monasterio de Poblet, dins la col·lecció «Las Maravillas del Universo». Barcelona.
Temes	monestir, religió, patronat, colecció, finestrals, gòtic,	- Guitert i Fontserè, Joaquim (1948): Col·lecció de manuscrits inèdits de monjos del Reial Monestir de Santa Maria de Poblet. La Selva del Camp.
Llocs	Poblet	
Persones		
Característiques del fitxer	JPG, 5,2 MB, 2550 x 3085 px, B/W.	
Data de càmera	3 set 2019, 18:54 -escàner-	
Llicència		
Observacions	Capsa 5: Capsa arxivadora de cartó dur verd, mida 29x23x9. Dins hi havia aquestes fitxes sense documentar.	

Exemple d'organització dels objectes digitals:

4.3.2 Elaboració de la fitxa de descripció arxivística del fons

FITXA DE DESCRIPCIÓ ARXIVÍSTICA DEL FONS JOAQUIM GUITERT FONTSERÈ			
ÀREA D'IDENTIFICACIÓ			
Codis de referència	CAT/SC/AG/01		
Dates	Finals segle XIX – Mitjans segle XX		
Títol	Fons Joaquim Guitert Fontserè		
Nivell de descripció	Fons		
Volum i suport	Volum	Fotografia	
	Quantitat	1109 UD	
	Suport	Vidre (991 UD), plàstic (47 UD) i paper (71 UD)	
	Format	6 x 4,5 cm (80 UD), 6 x 13 cm (358 UD), 9 x 6,5 cm (54 UD), 9 x 12 cm (172 UD), 10 x 15 cm (185 UD), 10 x 8,5 cm (77 UD), 13 x 18 cm (156 UD), 24 x 17,5 cm (27 UD)	
	Especificacions tècniques	Procediment	Gelatinobromur
To		b/n	
ÀREA DE CONTEXT			
Nom productor	Joaquim Guitert Fontserè		
Autor	Joaquim Guitert Fontserè		
Història del productor	<p>Joaquim Guitert i Fontserè (Barcelona, 1875 - Selva del Camp, Baix Camp, 1957) fou un metge i historiador català. Membre de la Reial Acadèmia d'Història. Nasqués a la Barceloneta, estudià medicina a la Universitat de Barcelona. L'any 1905 entra a treballar a l' Ajuntament de Barcelona com a Auxiliar pràctic de l'institut Municipal d'Assistència Mèdica. L'any 1907 es casa amb Dolores Úbeda Elias, de Barcelona,</p>		

	<p>però descendent de la comarca del Baix Camp. El matrimoni té una filla, Francisca (Paquita) que neix l'any 1909. L'any 1916 hereta, del seu padrí, el Sr Joaquim del Pozo, unes finques a la Selva del Camp.</p> <p>Durat els anys 1908-1916 emprès una aventura empresarial adquirint el local Sportmen's Park.</p> <p>A finals del primer quart del segle XX participa en les tertúlies literàries de l'anomenada «Colla del Colón», coincidint amb els principals intel·lectuals i literats del moment.</p> <p>Vinculat amb el poble de Cadaqués, fruit de la seva amistat amb Víctor Rahola, hi adquireix una casa i realitza estudis històrics del Monestir de Sant Pere de Roda i de l'altar major de Cadaqués.</p> <p>Posteriorment es ven la casa i l'any 1935 comença a construir Mas Catalònia, a la Selva del Camp.</p> <p>Membre de la Comissió provincial de Monuments de Tarragona, aconsegueix finançament per a la restauració de l'ermita de Paret del gasa dins del terme de la Selva. Iniciades les obres, es descobreixen uns valuosos mosaics romans del segle IV dC (1935). Guitert participarà en la seva recuperació.</p> <p>Hem de destacar la seva vinculació amb el Monestir de Poblet, relació que li ve de la més tendra joventut. d'alguns dels arxius de la província (com el de la Selva del Camp). També mercès a la seva intervenció es va poder salvar la vida del cardenal <u>Vidal i Barraquer</u> amagat al monestir de <u>Poblet</u> a la revolta del juliol de <u>1936</u>.</p> <p>Degut a desavinences diverses, l'any 1938, Toda i Guitert posaren fi a la seva llarga relació d'amistat.</p> <p>L'any 1947, Guitert és anomenat primer president de l'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus.</p> <p>Deu anys després, el 8 de març de l'any 1957, Joaquim Guitert i Fontserè, mor a casa seva, al mas Catalònia deixant rere seu una bibliografia extensa i un arxiu personal d'una riquesa immensa i bona part per explorar.</p>	
Història arxivística	<p>La documentació fotogràfica – en gran part plaques de vidre- es trobava, majoritàriament dipositada a les golfes del Mas Catalònia, col·locada en unes capsas de cartó. Una petita part de les fotografies es va localitzar en un armari de fusta situat a la biblioteca, a la planta baixa de l'edifici.</p> <p>El propietari actual, nét de productor, actualment les té dipositades en un despatx, amb climatització, a la planta baixa de l'habitatge.</p> <p>El fons, tot i que ha estat consultat pel seu actual propietari, conserva en gran part l'ordre originari en que el tingué el seu productor.</p> <p>Actualment les fotografies s'han mantingut dins de les UI en que estaven emmagatzemades, tot i que s'ha hagut de crear alguna protecció per aquelles que es trobaven desprotegides.</p> <p>Cinc unitats d'instal·lació (CX), quatre capsas de fusta i una cartó, contenen les 1109 fotografies catalogades.</p>	
Dades d'ingrés	Modalitat d'ingrés	Per herència
	Nº de transferència	n/a

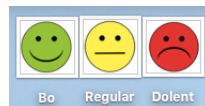
ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA	
Abast i contingut	<p>El fons -fotogràfic- Joaquim Guitert Fontserè està integrat per 1109 fotografies, de les quals un 90 % són en suport vidre, un 6% en suport paper i un 4% en suport plàstic. Pel que fa a la polaritat, un 80% són negatius i un 20% positiu.</p> <p>Abasta documents des de finals del segle XIX fins mitjans del segle XX.</p> <p>L'àmbit territorial compren Catalunya, si bé hi ha algunes fotografies que possiblement siguin fetes a l'estranger.</p> <p>Les sèries agrupen els grans blocs temàtics: Poblet, Santes Creus, Sant Pere de Rodes, Cadaqués, Sant Cugat del Vallès, el Guinardó, Barcelona (Sportmen's Park), La Selva del Camp, tant el poble com les seves ermites (Sant Pere i Paretdegada), el convents (Sant Agustí i Sant Rafel), la Setmana Santa Selvatana, el descobriment dels mosaics romans de Paretdegada i les creus de terme. També destaquem el gran nombre d'escenes familiars, moments de la vida quotidiana familiar, paisatges, viatges i retrats. D'entre els retrats destaca una sèrie dedicada possiblement a estudis de tipus científic.</p> <p>Pel que fa als formats, n'utilitza de diverses mides i entre ells hi destaca el 6x13, corresponent a les plaques de vidres estereoscòpiques – tan positius com negatius-, que feia servir per retratar els seus viatges, o escenes de la natura.</p>
Informació sobre valoració, selecció i eliminació	No s'ha portat a terme cap operació d'avaluació i tria del fons.
Incrementos	Se'n poden preveure
Sistemes d'organització	<p>El Quadre de classificació del fons Joaquim Guitert Fontserè, quedarà jerarquitzat de la següent manera: El primer nivell correspondrà a l'àmbit en que es fa la fotografia. El segon nivell correspon a les funcions bàsiques per les quals es van realitzar les fotografies i el tercer nivell correspondria a les activitats fotogràfiques derivades de cada funció.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Àmbit Professional <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Funció de registre <ol style="list-style-type: none"> 1.1.1. Fotografia científico-tècnica <ul style="list-style-type: none"> • Plaques radiològiques • Retrats d'estudis científics 2. Àmbit Privat <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Funció artística <ol style="list-style-type: none"> 2.1.1. Fotografia de patrimoni <ul style="list-style-type: none"> • Reial Monestir de Santa Maria de Poblet • Reial Monestir de Santes Creus • Església de Cadaqués • Monestir de Sant Pere de Rodes • Hospital de Sant pau de Barcelona • Monestir de Sant Cugat del Vallès • La Selva del Camp <ul style="list-style-type: none"> ○ Creus de terme

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Convents ○ Muralles ○ Ermita de Sant Pere ○ Ermita de Paret delgada <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ermita ▪ Mosaics <p>2.1.2. Fotografia de viatge</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Paisatges de la natura ● Paisatges urbans <p>2.2. Funció de registre</p> <p>2.2.1. Retrat individual</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Retrats familiars <p>2.2.2. Happy memòries</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Paisatges de la natura ● Paisatges urbans ● Escenes familiars <p style="text-align: right;">Retrats de família</p>
ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS	
Condicions d'accés	Es tracta de documentació privada. Cal autorització del propietari del fons.
Condicions de reproducció	Quan la consulta es fa presencialment, cal autorització del propietari. Si la consulta es fa a través dels arxius digitals, Reconeixement-NoComercial-SenseObraderivada (només es permetrà la descàrrega de les obres i que es puguin compartir amb la gent sempre que en reconeguin l'autoria però no poden ser modificades de cap manera ni ser utilitzades amb finalitat comercial).
Instruments de descripció	Catàleg
Estat de conservació	El fons presenta en general un bon estat de conservació. Un 10% de les plaques de vidre requereix d'una actuació de restauració.
ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA	
Existència i localització dels originals	Els originals es troben a l'Arxiu Guitert, Fons Joaquim Guitert Fontserè
Existència i localització de còpies	
Unitats de descripció relacionades	
Bibliografia	Fort i Cogul, Eufemià. Joaquim Guitert Fontserè. In memoriam (1957). Santes Creus.
ÀREA DE NOTES	
Notes	
ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ	
Autoria i fonts	Elisenda Cristià Balsells
Regles o convencions	ISAD(G)
Dates de la descripció	28 de setembre de 2019

4.4. Preservació. L'estat de conservació del fons i proposta de conservació preventiva

Enfrontar-se a l'estudi de l'estat de conservació del fons i elaborar una proposta de conservació preventiva és sens dubte un dels grans reptes a l'hora d'abordar un fons fotogràfic.

Tal i com ja hem dit amb anterioritat, el Fons Joaquim Guitert i Fontserè, en general, presenta bon estat de conservació, tret d'un 10% de les plaques de vidre que necessiten una intervenció urgent i de professionals experts en restauració d'artefactes fotogràfics. En el catàleg, s'ha optat per marcar tres estats diferents, per tal de poder identificar a primer cop d'ull el nivell de deteriorament:

És molt important tenir present **en quines condicions s'ha conservat** aquest fons. Apuntàvem, anteriorment, que, sobretot les fotografies en suport vidre i les plàstiques, han passat molts anys a les golfes de la casa del productor. Tot i que una de les capsas, no s'ha guardat a les golfes, si no a la planta baixa de la l'edifici, dins d'un armari de fusta.

Les fotografies sobre paper, s'han mantingut també en un ambient més controlat, a la mateixa planta baixa.

Es desconeix com el productor va conservar el material durant els anys en que l'estava produint. El seu nét, les va trobar on hem dit anteriorment.

Les fotografies, en la seva major part, es trobaven emmagatzemades en una unitat d'instal·lació que era la capsa de cartró en que la casa comercial venia les plaques de vidre⁴⁴.

Exemples de capsas on les plaques de vidre – i en menor mesura les de plàstic – estaven col·locades.

⁴⁴ A l'Annex 6 trobarem detallades totes les unitats d'instal·lació amb la informació que contenen.

També s'han localitzat plaques sense cap mena de protecció, fet pel qual s'ha optat per construir una primer protecció d'emergència, que després haurem de canviar pel material de conservació adequat.

Exemple de plaques de vidre amb mínima protecció (reg 41800 i 32900)

Exemple de d'unitat d'instal·lació sense tapa (plaques estereoscòpiques), reg 3200

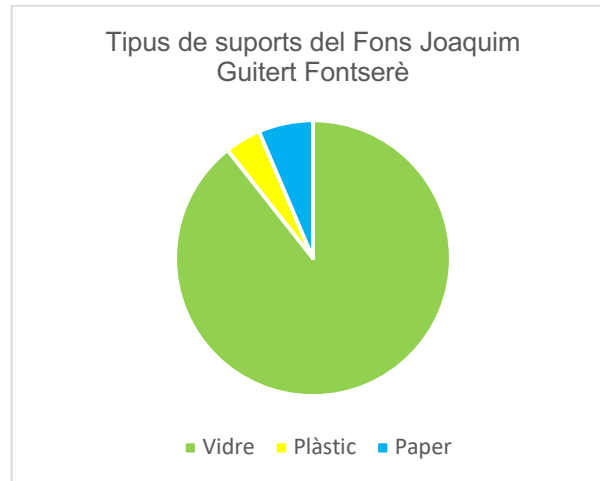

Exemple de protecció de les plaques amb camises de paper negre dins de la capsa

4.4.1 Anàlisi dels materials constitutius

“Les fotografies només poden ser com són en funció dels materials i processos que han participat en la seva gestació”⁴⁵.

En aquest fons en trobem amb tres suports diferents:

Haurem de considerar per tant, el tipus de suport, el tipus d'emulsió i les imatges finals. Amb tot això podrem interpretar quins seran els deterioraments més característics i quins responen a la realitat en que ens trobem.

Analitzarem tot seguit, com es conserva al llarg del temps i quins són els deterioraments que més poden afectar al tipus de suport més nombrós en aquest fons: el vidre.

- **Imatges fotogràfiques en suport vidre**⁴⁶

El vidre és el suport majoritari dels documents fotogràfics del fons (molt comú en les col·leccions de fotografia de mitjans del segle XIX fins a la primera meitat del segle XX). Ens trobem davant – majoritàriament - de negatius en vidre⁴⁷ a la gelatina amb la imatge final amb plata filamentària (amb tons negres, profunds i freds quan no han estat virats).

⁴⁵ Procesos fotogràfics y criterios de identificación, Joan Pérez Pena (Módulo III Conservación de materiales fotogràficos. Identificación de procedimientos).

⁴⁶ Els negatius en vidre a la gelatina de revelat químic van ser abundants entre 1878 i 1940.

⁴⁷ Els negatius de vidre es crearen formats mètrics de 9x12 cm, 10x15 cm, 13x18 cm i 18x24 cm i en als formats anglosaxons de 4x5", 5x7" i 8x10". També es poden trobar formats de menor mida en vidre en col·leccions de fotografia com 6x9 cm, 8x8 cm, 8x10 cm i 4,5x6 cm. Aquests formats foren populars en els primers anys del segle XX i utilitzats principalment per aficionats. També podem mencionar els negatius de vidre estereoscòpics, essent els més populars el formats 6x12 cm, 4,5x11 cm, 6x13 cm i 8x8 cm. A Pavao, Luís (2007). Conservación de colecciones fotogràficas, pàg 58

S'ha tingut molta cura en la seva manipulació i hem elevat el grau de precaució durant el tractament, ja que el vidre és un material fràgil i que sofreix deterioraments com fractures, ratllades, esquerdes, delaminació i lixiviació.

Exemple de trencament del vidre (suport). AG. Fons JGF, reg 10918

Pel que fa a l'emulsió, cal dir que la gelatina és altament higroscòpica i s'estova quan hi ha molta humitat, cosa que comporta riscos per canvi superficial o d'adherència amb els materials de l'entorn (vidres o d'altres emulsions...).

Exemple de plaques de vidre adherides unes amb les altres. AG. Fons JGF

Pel que fa a la imatge final, cal dir que la plata tendeix a sofrir reaccions de combinació química amb els agents contaminants atmosfèrics i també es veu molt afectada pels canvis de temperatura i humitat. Aquest fet desemboca en el que es coneix com a sulfuració de la plata o bé pot acabar, amb el que hem vist en la quasi totalitat del fons: l'oxidació de la plata o el que es coneix com a "mirall de plata".

- **Imatges fotogràfiques en suport plàstic**

Es tracta de negatius monocromàtics en suport plàstic, bàsicament imatges en plata i gelatina. Dels tres tipus de suport entre els plàstics (nitrat de cel·lulosa, acetat de cel·lulosa i polièster), el que trobem en aquest fons és el de **nitrat de cel·lulosa** (tipus de plàstic molt fort, resistent a la manipulació i que es manté llis i no es trenca fàcilment⁴⁸).

Pel que fa als factors de deteriorament, Luís Pavao⁴⁹ indica que bàsicament existeixen tres factors decisius en el deteriorament dels plàstics de cel·lulosa: humitat, calor i l'àcid present a la pel·lícula.

Exemple de dues fotografies sobre plàstic:

Creu Coberta. Arxiu Guitert. Fons JGF. Reg 11201

Estel·la funerària. Arxiu Guitert. Fons JGF. Reg 41419

⁴⁸ Pavao, Luís (2001): *Conservación de colecciones de fotografía*. Cuadernos técnicos. Instituto Andaluz del Patrimonio, Centro Andaluz de la Fotografía. Sevilla

⁴⁹ Ídem

- **Imatges fotogràfiques en suport paper (còpies fotogràfiques). Positius.**

Pel que fa al suport paper – que representa un 6,4% de les fotografies del fons-, cal dir que ens han arribat amb un molt bon estat de conservació. Bàsicament ens trobem davant de paper al gelatinobromur (que va predominar eminentment entre els anys 1910-1970).

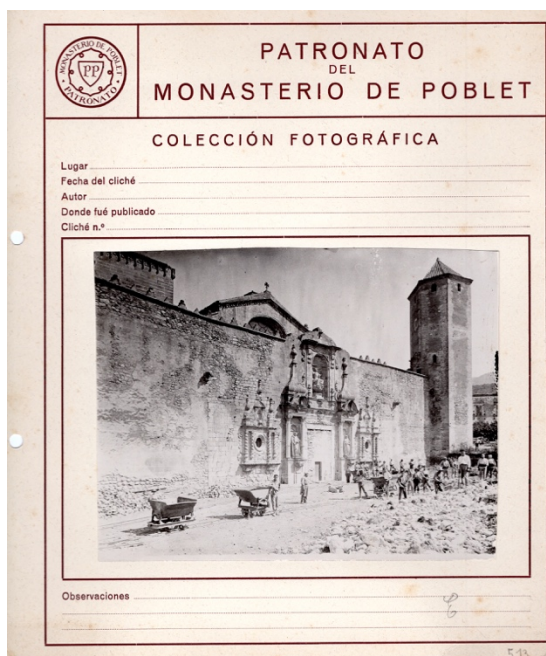
Exemple de fotografies sobre suport paper:

Arxiu Guitert. Fons JGF.

Arxiu Guitert. Fons JGF, reg 10906

Arxiu Guitert. Fons JGF. Reg 5013

4.4.2 Proposta de conservació preventiva del fons⁵⁰

En primer lloc, cal dir que una de les característiques més importants del fons -en quan a deterioraments, a banda del mirall de plata, és l'**embrutiment**.

També cal puntualitzar que s'hi ha fet una mínima intervenció, i s'ha actuat en aquells objectes fotogràfics que no presentaven gran complexitat. Bàsicament l'actuació s'ha centrat en la neteja (neteja mecànica) de les imatges fotogràfiques en suport vidre.⁵¹

Aquesta actuació s'ha realitzat en una vintena de plaques de vidre a nivell d'exercici. S'ha efectuat una neteja mecànica i s'han protegit amb material de conservació.

La neteja de la zona del vidre sense emulsió fotogràfica s'ha dut a terme amb hisop impregnat amb una solució d'alcohol i aigua a proporció de 50% (20ml – 20ml). Al costat de l'emulsió s'ha utilitzat una pera d'aire per tal d'eliminar les possibles restes de pols i filaments.

Exemple de neteja mecànica d'una placa de vidre. Només intervenim en el costat del vidre i no pas en el costat de l'emulsió, on simplement utilitzarem una pera d'aire per netejar-la molt delicadament.

Una vegada feta la neteja mecànica superficial, les plaques s'han col·locat en sobres de quatre solapes de fibra de cotó 100% i amb reserva alcalina (tota vegada que es tracta de materials al gelatinobromur de plata). Tindrem així un primer nivell de protecció. Després s'han instal·lat en una capsula de cartró de conservació (segon nivell de protecció). Finalment

⁵⁰ Exemple per a les plaques de vidre.

⁵¹ Aquesta neteja s'ha realitzat en un mínima part del fons, tot deixant la resta a futures intervencions per parts de professionals del món de la restauració i conservació.

convindria conservar-les en un espai adequat, un dipòsit que garantis les condicions mediambientals idònies per la seva preservació (tercer nivell de protecció).

Lloc on actualment es trobem les caixes amb el material fotogràfic.

Detallem a continuació els trets generals que haurien de tenir els dipòsits on s'instal·lin les fotografies del fons Joaquim Guitert Fontserè, tenint en compte que cal garantir la seguretat i en condicions el més adequades possible pel que fa a temperatura, humitat i puresa atmosfèrica. Cal també, controlar la llum.

Requeriments:

- La temperatura idònia pels materials en blanc i negre hauria de ser entre 18° i 21° i els nivells d'humitat s'han de mantenir al voltant del 40%
- Pel que fa a la llum, es recomana, que com a màxim s'exposin fins a 50 lux

4.4.3 La digitalització⁵² del fons, una mesura de conservació preventiva

A l'abordar l'estudi del fons Joaquim Guitert i Fontserè s'ha cregut necessària efectuar una digitalització dels materials per tal que, en primer lloc, puguem tenir una visió general del que integra el fons, ser conscients de tota la producció i per tant copsar el seu sentit global. No s'ha aplicat cap avaluació ni per tant, cap eliminació.

Hi ha casos – molt pocs- en que hi ha diverses fotografies reproduint una mateixa imatge (per exemple, en la sèrie Creus de terme o bé en la sèrie Escenes urbanes).

⁵² Entenem per digitalització el procés de conversió d'un contingut analògic a digital a través d'un mostreig del suport original i posterior codificació binària sobre el suport electrònic

Reg 14413

Reg 11001

Reg 11002

Exemple de diverses fotografies amb la mateixa imatge

La **digitalització**, per una costat, **garanteix la conservació** de les fotografies en un altre suport (a més del vidre, el paper i el plàstic) i per l'altra, **garantirà l'accés** de a través de plataformes virtuals.

Quin procés hem seguit per dur a terme la digitalització del fons Guitert i Fontserè? En un primer moment es va optar per digitalitzar els positius en vidre i positius en paper amb un escàner pla model EPSON Perfection V39, a una resolució – en el cas dels positius en vidre, la majoria plaques estereoscòpiques- a 2400 ppp en format jpeg a mínim de compressió. No obstant, de seguida es va canviar d'estratègia i totes les plaques de vidre i les fotografies en suport plàstic s'han fotografiat sobre taula de vidre amb càmera rèflex Canon EOS 1300D, a 800 ISO i en format RAW-JPEG.

Hem obtingut per tant:

- Fotografies en **suport vidre i en suport plàstic**:
 - Fitxers mestres (que seran el suport de conservació)
 - Arxius Raw (entre 25 i 50 Mb)
 - Fitxers d'accés
 - Arxius Jpeg (entre 4 i 6 Mb)

2_0004.CR2

Canon Camera Raw file - 24,6 MB
Creació dijous, 1 d'agost de 2019 a les 19:12
Modificació dijous, 1 d'agost de 2019 a les 19:12
Darrera obertura divendres, 2 d'agost de 2019 a les 6:11
Dimensions 5184 x 3456
[Etiquetes...](#)

2_0004.JPG

Imatge JPEG - 4,7 MB
Creació dijous, 1 d'agost de 2019 a les 19:12
Modificació dijous, 1 d'agost de 2019 a les 19:12
Darrera obertura --
Dimensions 5184 x 3456
[Etiquetes...](#)

- Fotografies en **suport paper**
 - Fitxers mestres (suport de conservació)
 - Arxius Jpeg (2400 dpi a mínim de compressió, entre 40 i 50 Mb)
 - Fitxers d'accés
 - Arxius Jpeg a 300 dpi (a compressió baixa, entre 4 i 6 Mb)

Tots els fitxers mestres s'han emmagatzemat en dues unitats externes (dues còpies de seguretat). Ambdues en unitats físiques. No obstant, es preveu una tercera còpia al núvol. Paral·lelament i per tal de visualitzar la fotografia en el catàleg, hem optat per col·locar (amb un camp definit com a "contenedor"), una imatge a menys resolució que ens permeti veure l'objecte descrit (nivell de consulta). Així mateix, en aquelles fotografies la polaritat de les quals sigui negatiu, es podrà visualitzar la imatge en positiu (amb la finalitat de facilitar la consulta del document). Aquestes imatges, tenen un pes d'entre 1-2 Mb i han estat retocades i enquadrades.

Exemple de negatiu i la seva positivització. L'arxiu pesa 1,1 MB.

AG.Fons JGF, reg 10704

4.5. La difusió del fons

Identifiquem, organitzem, descrivim, preservem... amb la finalitat de donar a conèixer el nostre patrimoni documental, en aquest cas, el fons que hem estudiat, el Fons Joaquim Guitert i Fontserè.

Les estratègies de difusió dels fons fotogràfics poden ser múltiples i diverses: des d'una exposició a una pàgina web o la simple distribució del catàleg. A la xarxa trobarem gran quantitat de productes que ens permeten explotar els fons fotogràfics i donar-los a conèixer de maneres molt atractives.

Software de gestió i difusió n'hi ha diversos, un d'ells per exemple és el de la visualització d'imatges històriques per a reconstruccions virtuals, en el que el que es vol realment és apropar el contingut del fons als ciutadans, usuaris.

El codi QR és un dels més utilitzats i que també hem utilitzat com a recurs del treball que presentem.

Projectes com Vic Invisible⁵³, la Patum Invisible⁵⁴, projectes de realitat virtual /3D... són propostes que tenen com a finalitat difondre -entre d'altres – el patrimoni fotogràfic d'una manera amena, actual i atractiva.

Hem de ser conscient que, malgrat les grans possibilitats que ens ofereixen les eines d'avui en dia, s'han de tenir en compte les capacitats i els recursos de cada ens, de cada arxiu. L'Arxiu Joaquim Guitert Fontserè és una arxiu privat i que per tant haurà d'establir col·laboracions amb les administracions públiques per tal d'obtenir els recursos necessaris per a difondre el fons amb èxit.

Suposant una col·laboració amb l'Arxiu Municipal de la localitat, la proposta que farem és doble:

- a) Presentació pública del fons i exposició del material seleccionat (documents fotogràfic, documents textuais vinculats a la fotografia i al seu productor i maquinari).
- b) Elaboració d'una pàgina web incrustada dins de la pàgina web de l'Arxiu Municipal de la Selva del Camp on hi hagi la descripció i les imatges digitalitzades del fons. També hi haurà de constar tota la informació relativa al productor i a la història arxivística de la documentació.

⁵³<https://vicinvisible.vic.cat>

⁵⁴<http://www.turismeberga.cat/que-fer/patum-invisible>

5. CONCLUSIONS

Endinsar-se en l'estudi d'un fons personal és com submergir-se en la vida de la persona que l'ha produït. Quan la documentació és en imatges, la relació encara s'estreny més... tenim el text (documentació escrita), tenim les fotografies (les imatges)... quasi només ens falta donar-li la veu.

En aquest estudi hem intentat "donar-li veu" al fons Joaquim Guitert Fontserè, hem volgut que aquestes fotografies ens parlin de la persona que les va fer, ens expliquin qui era, quines eren les seves aficions, on viatjava, quines eren les seves persones estimades, que ens parlin del lloc on va viure, on li agradava anar...

Els seus retrats familiars, les fotografies de paisatges, les d'escenes urbanes, des de la Barceloneta a Cadaqués, del Guinardó a Spormen's Park, de la Selva del Camp a Sant Pere de Rodes, dels Mosaics de l'ermita de Paret delgada a Sant Pere del Puig o al convent de Sant Agustí de la Selva del Camp. Reportatges de la Setmana Santa – tan estimada pels selvatans-, imatges de les antigues muralles, les creus de terme... i Poblet, el seu estimat i sempre present monestir cistercenc.

L'estudi de la biografia del personatge és clau i, en part, per això li hem donat un cert pes - pel que fa a l'espai que li hem dedicat-. A partir d'aquí, hem abordat el seu fons fotogràfic, el d'un fotògraf aficionat, amant de la imatge i de la tècnica que la produeix.

Més d'un miler de fotografies ens parlen d'ell i són testimoni d'una vida molt intensa i rica, són reflex també d'un temps, d'una època... i també palesen com la tècnica fotogràfica va evolucionant: de les primeres càmeres que utilitzava (en formats molt grans), va passar a fer-ne servir d'altres de més petites i més còmodes de transportar (amb plaques de format 6x4,5). Amb l'anàlisi dels formats hem vist com s'anava especialitzant segons l'activitat que retratava: el retrat, els paisatges, el patrimoni, escenes urbanes, escenes de la vida familiar, etc...

L'objectiu del treball, ha estat, tal i com ja hem dit en la primera part introductòria, organitzar, descriure i preservar aquest ric fons fotogràfic. I fer-ho, amb la intenció darrera de donar-lo a conèixer, de difondre'l.

Aconseguir-ho significarà deixar un testimoni per a futures generacions. Testimoni no només del personatge sinó també de l'època en que va viure i de les vicissituds que va passar.

Al llarg del present treball hem descrit el fons, hem establert una classificació, hem parlat dels criteris per preservar-lo, l'hem digitalitzat i finalment hem fet una proposta de difusió.

També hem mostrat com el vam trobar i tot el procés que hem seguit per tractar-lo arxivísticament.

La font principal d'informació ha estat el seu nét, a qui ja repetides vegades hem mencionat i hem agraït la seva preocupació i voluntat de preservar els documents. Hem pogut comptar amb un testimoni vinculat íntimament amb el productor, si bé hi va conviure poc temps, sempre ha estat present en ell. Quan en Joaquim Masdeu Guitert parla del seu avi, ho fa amb un respecte absolut i amb una gran admiració... en part podem dir que a través dels records, la documentació textual i les fotografies... Joaquim Guitert encara és present a les estances del Mas Catalònia... sobretot a la seva biblioteca.

Els arxius també han guardat la seva memòria, el de la Universitat de Barcelona, la d'època d'estudiant i l'Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona, el de la seva llarga vida laboral. A l'Arxiu de la Selva del Camp, els padrons guarden testimoni d'on visqué ell i la seva família... El fons Salvador Vilaseca, conservat al museu que porta el seu nom, guarda també correspondència entre ambdós, sobretot la relativa a l'afer dels mosaics de Paretdelgada, a Santes Creus o aquella que fa referència a problemes de salut del Sr. Toda, de qui en Joaquim Guitert fou metge personal durant molts anys.

Si bé hem catalogat tot l'arxiu fotogràfic, descrivint-lo al nivell més concret, falta encara molta feina per fer. Durant el tractament d'organització, classificació, descripció i digitalització, s'ha anat recuperant la documentació textual – custodiada curosament -, que també requerirà d'un tractament arxivístic adequat.

Si hem començat aquest estudi amb unes paraules d'Eufemià Fort i Cogul, creiem oportú, citar-lo de nou, ara ja per finalitzar, esmentant les següent paraules:

“entre els papers del senyor Guitert resta una quantitat impressionant de notes, transcripcions de documents, fotocòpies i altres elements destinats a probables treballs seus que necessitarien molta calma per a ésser classificats i valorats”⁵⁵...

Una vegada estudiada la producció fotogràfica, serveixi el present treball per emprendre el gran repte d'encarar l'estudi de tota la producció documental textual d'en Joaquim Guitert i Fontserè, un home del seu temps, que el visqué intensament i que hi va saber aportar el millor d'ell mateix.

⁵⁵ Eufemià Fort en el seu “Joaquim Guitert i Fontserè. In memoriam” (1957) és refereix a la ingent quantitat de documentació que queda per estudiar.

6. BIBLIOGRAFIA I FONTS

ÀLVAREZ, P., GONZÀLEZ D., PARDO, I. L'avaluació de fons fotogràfics digitals. Estudi de cas del fotògraf Efrén Montoya a l'Arxiu Històric de Sabadell.

BOADAS, Joan, FERNÁNDEZ, Josep, MASACHS, Josep M. i altres. Concepte generals i tipologies de fons privats. Jornada d'estudi i debat: Fons privats en arxius públics.

http://www.girona.cat/sgdap/docs/conceptes_generals.pdf

BOADAS, Joan – CASELLAS, L.E. i SUQUET, A. *Manual para la gestion de fondos y colecciones fotográficas*. Curbet Comunicacio Gràfica, Girona, 2008.

http://www.girona.cat/sgdap/docs/Manual_Fotografia_OCR.pdf

CASELLAS I SERRA, Lluís Esteve. *La gestión archivística de los fondos y colecciones fotográficas*. Jornadas *Los archivos y el documento fotográfico: retos y fundamentos*. La Palmas, junio 2005

http://www.girona.cat/sgdap/docs/La_gestion_archivistica_de_los_fondos_y_colecciones_fotograficas.pdf

CASELLAS I SERRA, Lluís Esteve i BOADAS i RASET, Joan (dir). Obra col·lectiva. *¿Qué recordaran de nosotros? Cómo preservar documentos personales y familiares en el siglo XXI*. Arxiu Municipal de Girona (AMGi) - Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI), Girona, 2013

http://www.girona.cat/sgdap/docs/dia2013_def.esp.pdf

COMASÒLIVES i FONT, Joan. "Fons privats en arxius públics" a Lligall 37, Revista Catalana d'Arxivística, Barcelona. 2014

<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6836479>

DIVERSOS AUTORS. *Los hermanos Faci. Fotografías. Notas sobre la fotografía estereoscópica*. Diputación Provincial de Zaragoza. 1999.

<http://www.angelfuentes.es/PDF/Estereoscopica.pdf>

DOMÈNECH FERNÁNDEZ, Sílvia. Proposta de treball en un arxiu fotogràfic. Lligall, Revista Catalana d'Arxivística, Barcelona, 1998.

<https://www.raco.cat/index.php/liligall/article/view/339466/430420>

FERNÁNDEZ TRABAL, Josep. «Els arxius personals i patrimonials». *Dovella*, 23 (primavera del 2009).

<https://www.raco.cat/index.php/Dovella/article/view/201271>

FORT I COGUL, Eufemià. *In memoriam Joaquim Guitert Fontserè*. Santes Creus: Boletín del Archivo Bibliográfico de Santes Creus, Vol. 1, Nº. 4, 1957, págs. 171-202

FUENTES, Àngel. *La conservación de archivos fotográficos*, SEDIC, 2012

<https://www.sedic.es/wp-content/uploads/2019/06/conservacion-arch.-fotograficos.pdf>

GONZALVO-BOU, G. *Eduard toda i Güell (1855-1941) i el salvament del Monestir de Poblet, a través del seu epistolari*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2005

GUIBERT FONTSERÈ, J. (1922): *Compendio de la Guía, notas históricas, leyendas y tradiciones del Real Monasterio de Ntra. Sra. de Poblet*. Barcelona: José Santpere.

GUIBERT FONTSERÈ, J. (1927): *Real Monasterio de Santes Creus. Guía, descripción, fundación y destrucción del monasterio*. Barcelona: Casa Provincial de Caritat.

IGLÉSIAS FRANCH, David. *Com pensem l'arxiu fotogràfic*. Arxiu d'Imatges, 2007. A http://www.girona.cat/sgdap/docs/arxiu_fotografic_marc_conceptual

IGLÉSIAS FRANCH, David (2018): *Algo se mueve. El archivo fotográfico del siglo XXI*. Tabula, 21.

MASSÓ-CARBALLIDO J. *Patrimoni en perill. Notes sobre la salvaguarda dels béns culturals durant la Guerra Civil i la Postguerra (1936-1948)*. Reus: Centre de Lectura, 2004.

PARÍS FOLCH, M. Lidón (2007): *Pla d'organització i digitalització d'un fons fotogràfic: el Fons José Palanques*. Lligall 27. AAC-GD. Barcelona

http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/94131/Lligall_27_2007_ParisFolch.pdf?sequence=1&isAllowed=y

PAVAO, Luís. "Conservación de colecciones de fotografía", Cuadernos técnicos, 5. Consejería de Cultura. Instituto Andaluz del Patrimonio. Centro Anadaluz de la Fotografía. Sevilla, 2001.

SONTAG, Susan. *Sobre la fotografía*. Debolsillo. Contemporánea, Barcelona, 2018.

ZAMORA I ESCALA, Jaume Enric. El Monestir de Poblet i el salvament dels arxius a la Conca de Barberà durant la Guerra Civil Espanyola (1936-1939). Aplec de Treballs (Montblanc) 21 (2003): 279-308. Centre d'Estudis de la Conca de Barberà.

<https://www.raco.cat/index.php/Aplec/article/view/40140/106120>

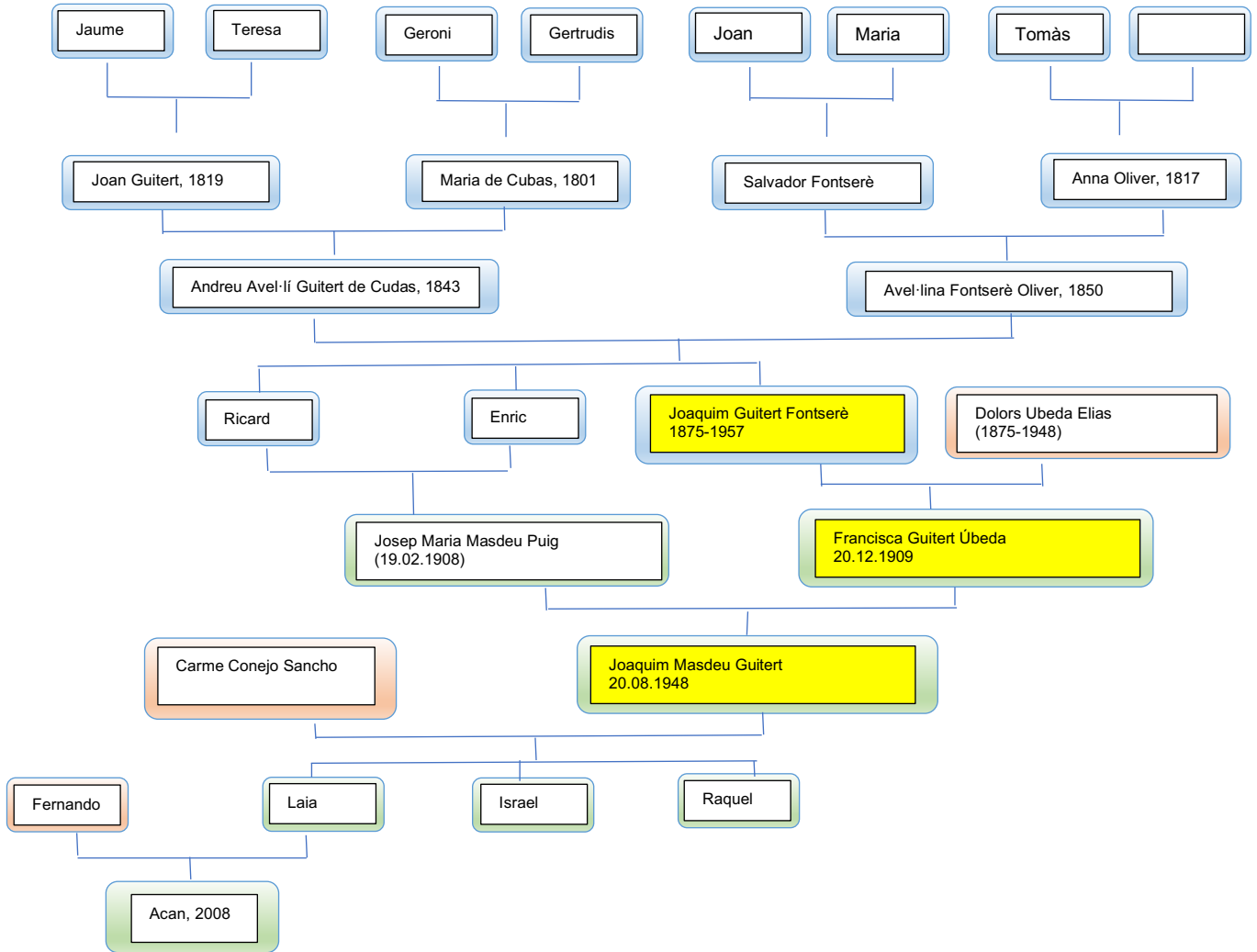
ZAMORA I ESCALA, Jaume Enric. Els arxius i el conflicte polític en el segle XX: El cas dels arxius catalans (1931-1939). Tesi doctoral. 2011.

<https://www.tdx.cat/handle/10803/83298>

7. ANNEXOS

ANNEX 1

Arbre genealògic

ANNEX 2.

El carrer d'en Guitert (dedicat a Avel·lí Guitert de Cubas)

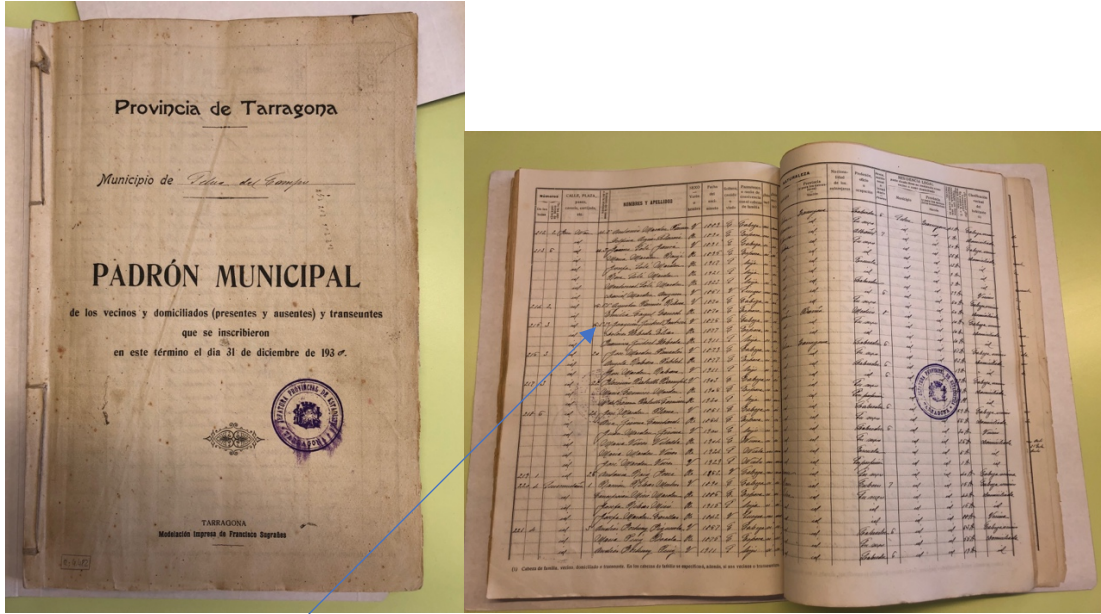
Barceloneta

Imatge dels dos costats del carrer Guitert (antigament c. de Sant Ramon)

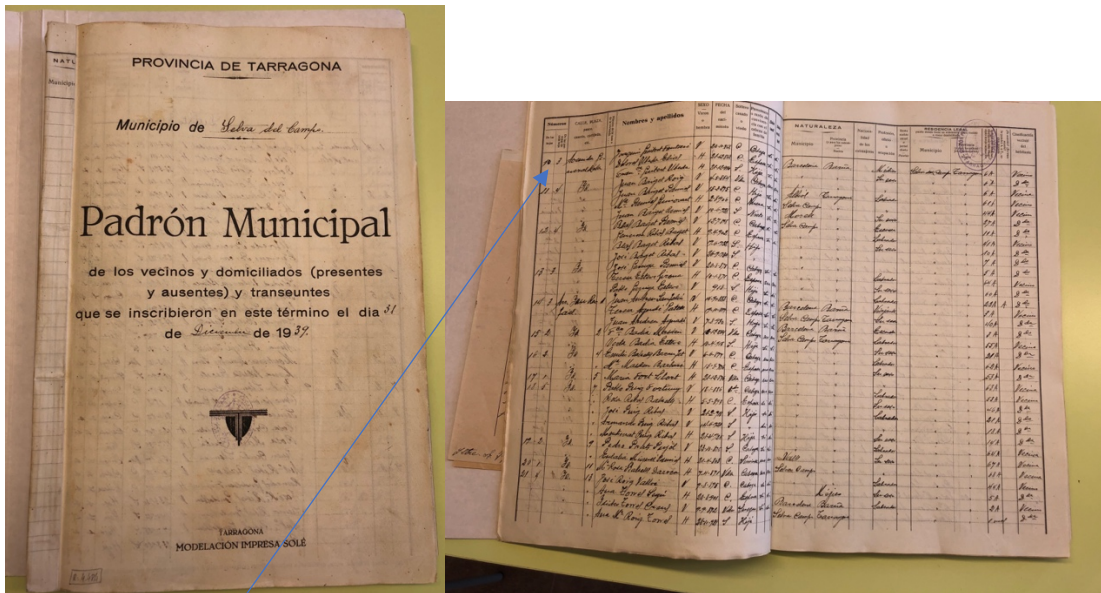
Annex 3.

Padrons

215	3	inf	Joaquim Guitert Fontserè	1876	Q	Cataluña	inf	16 A	Cataluña occi
		inf	Dorcas Urbada Selva	1877	F	Cataluña	inf	16 A	Comunitat
		inf	Joana Guitert Urbada	1871	F	Cataluña	inf	16 A	

Joaquim Guitert i família, l'any 1930 vivien al c. Forn Nou nº 16 de la Selva del Camp
Padró de 1930. Arxius Històric Municipal de la Selva del Camp

10	3	Arrenda P. Urdabala	Joaquim Guitert Fontserè	1876	Q	Cataluña	inf	16 A	Cataluña occi
			Dorcas Urbada Selva	1877	F	Cataluña	inf	16 A	Comunitat
			Joana Guitert Urbada	1871	F	Cataluña	inf	16 A	

Joaquim Guitert i família, l'any 1939 vivien a l'Avinguda General Mola (avui Avinguda Puig i Ferrater)
Padró de 1939. Arxius Històric Municipal de la Selva del Camp

Annex 4

El Maquinari

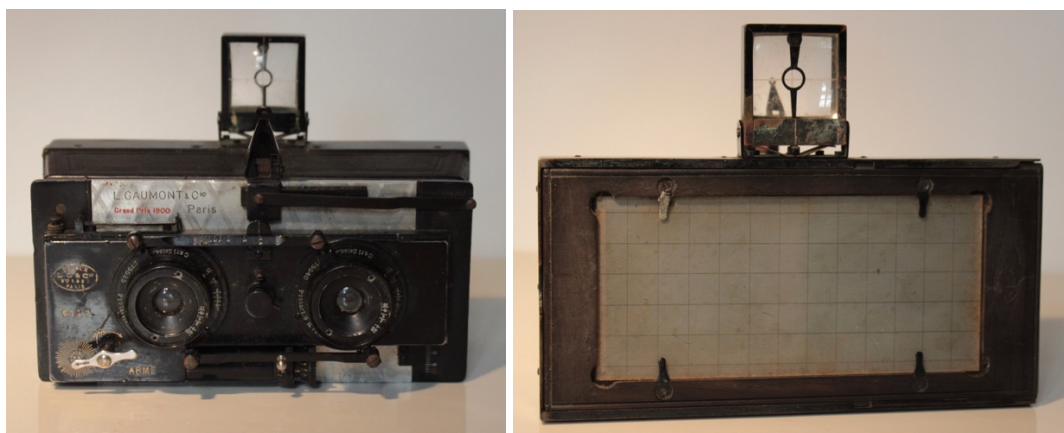
Càmera de campanya

Càmera de caixó

Càmera estereoscòpica

Càmera estereoscòpica

Visors de plaques estereoscòpiques

Càmera d'espies

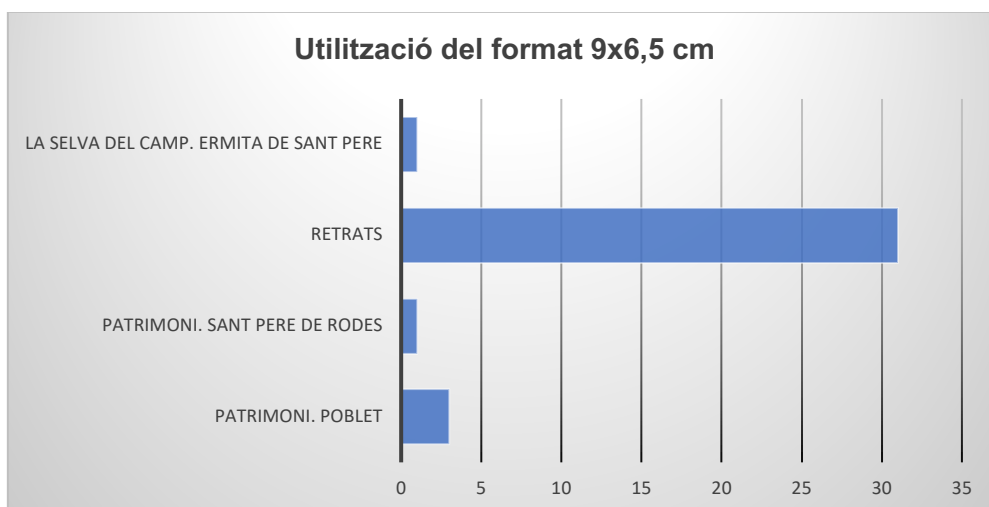
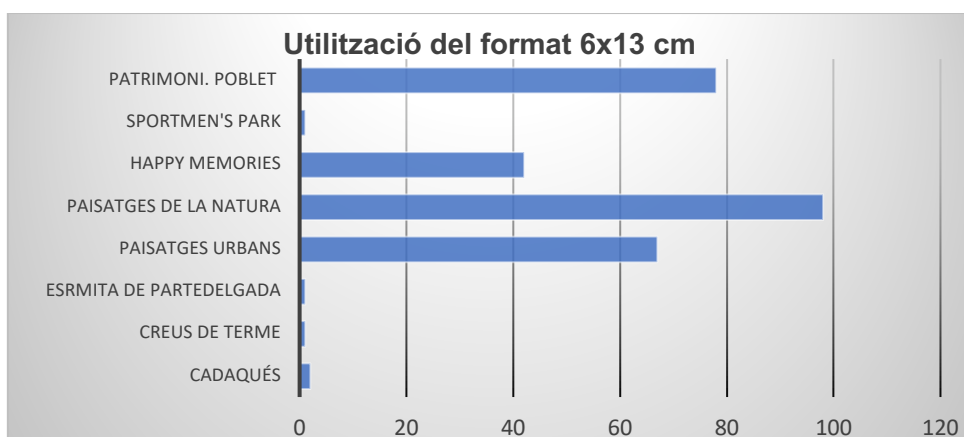
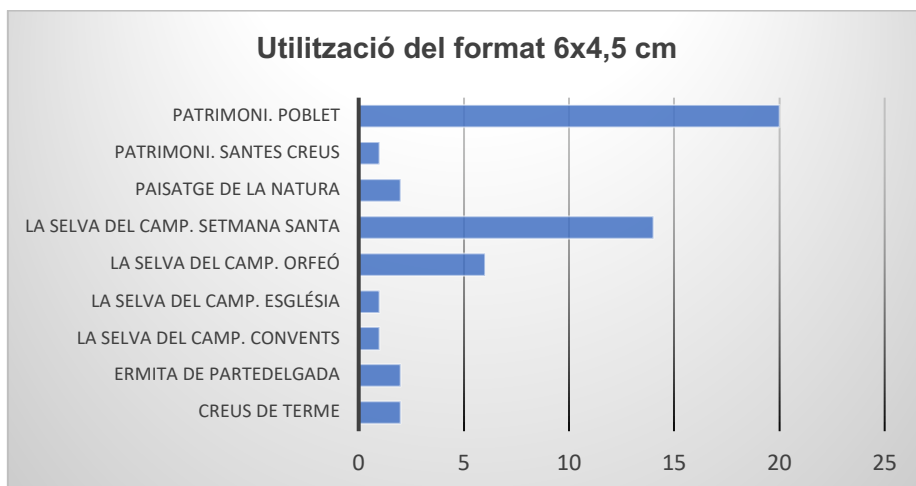
Funda i porta plaques

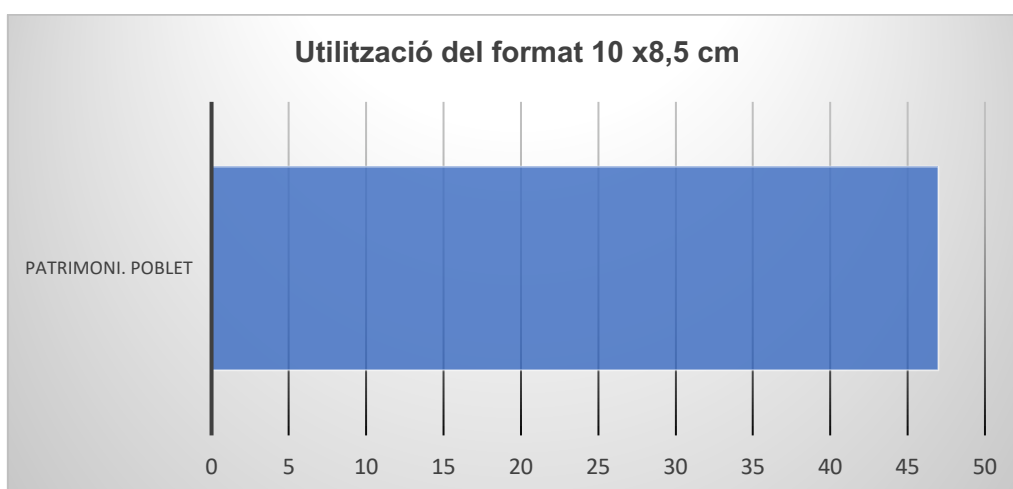
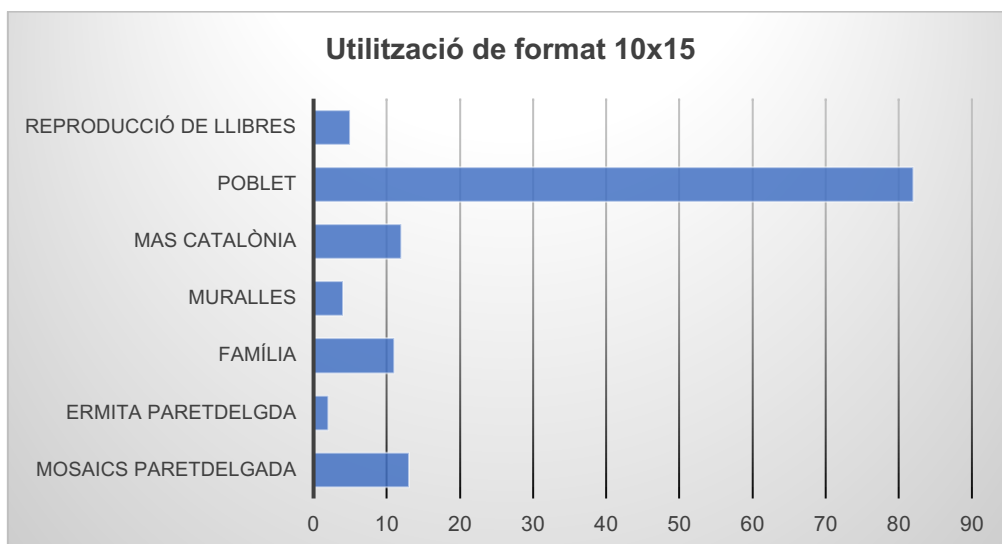
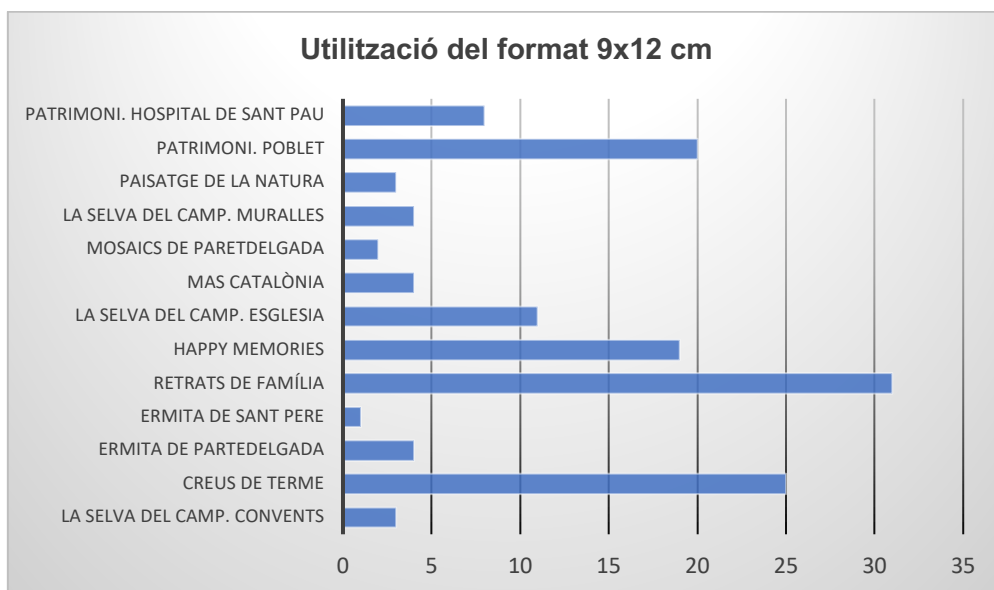

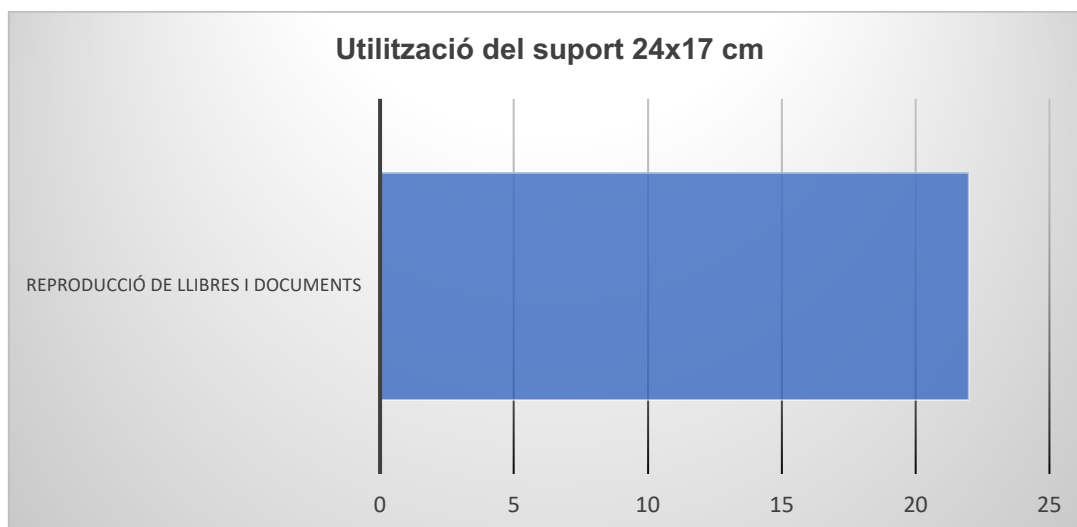
Visor de plaques estereoscòpiques

Annex 5

Gràfiques d'utilització de formats:

Annex 6

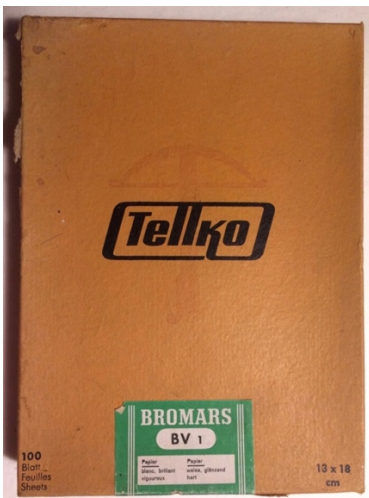
Les unitats d'instal·lació

Reg. 10000, 1000-1

Reg. 10200, 10200-1

Reg 10400

Reg 10600

Reg 10800

Reg 11000

Reg 11200

Reg 11300

Reg 11400

Reg 11500

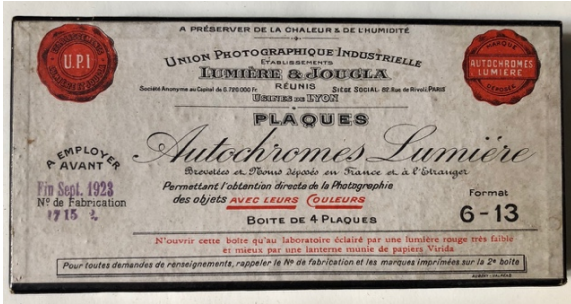

Reg 11600

Reg 11800

El fons Joaquim Guitert i Fontserè. Proposta d'organització i tractament del fons fotogràfic

Reg 11900

Reg 12000

Reg 12100

Reg 12200

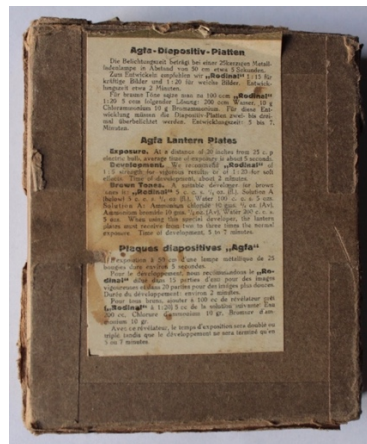
Reg 12300

Reg 12400

Reg 12500

Reg 12501

Reg 30100

Reg 30200

Reg 30300

Reg 30400

Reg 30500

Reg 30600

Reg 30700

Reg 30800

Reg 31000

Reg 31100

Reg 31200

Reg 31300

Reg 31600

Reg 31700

Reg 31700-1

Reg 31800

Reg 31900

Reg 32100

Reg 32200

Reg 3200

Reg 32500

Reg 32600

Reg 40100

Reg 40200

Reg 40300

Reg 40400

Reg 40700

Reg 40800

Reg 40900

Reg 40900-1

Reg 4100

Reg 41100

Reg 41400

Reg 41500

Reg 41700

Reg 41900

Reg 42000

Reg 42100

Reg 42300

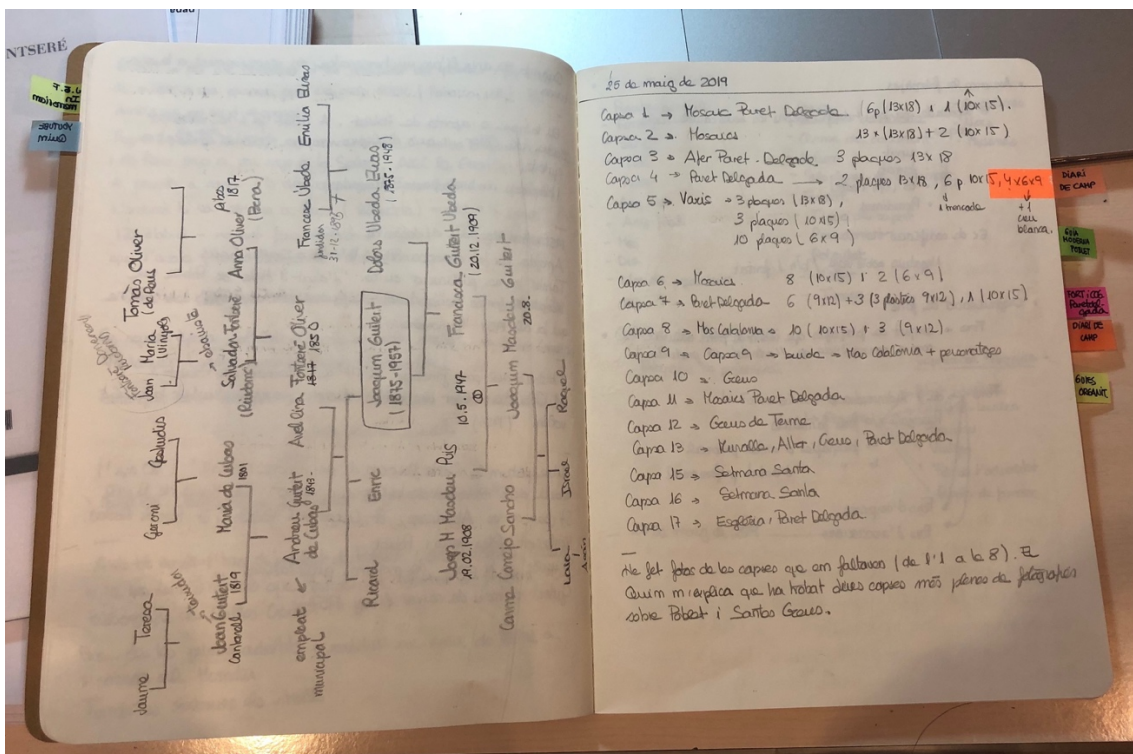
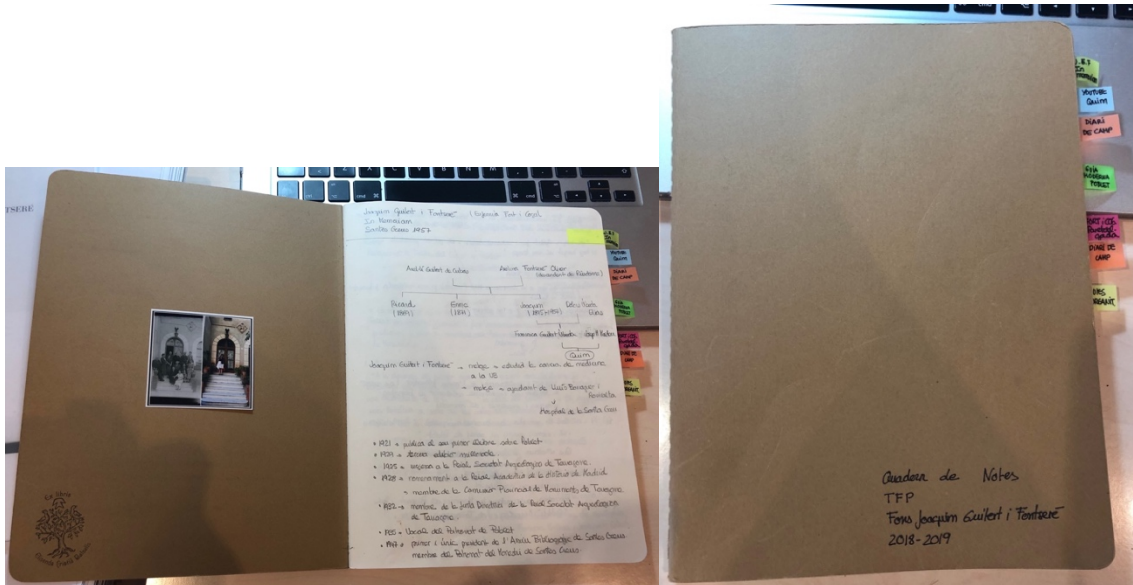

Reg 42900

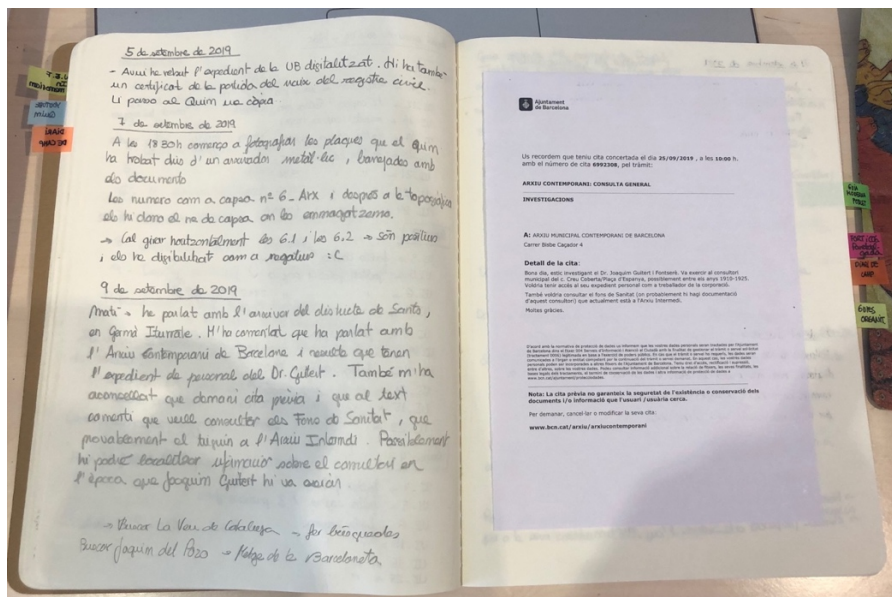
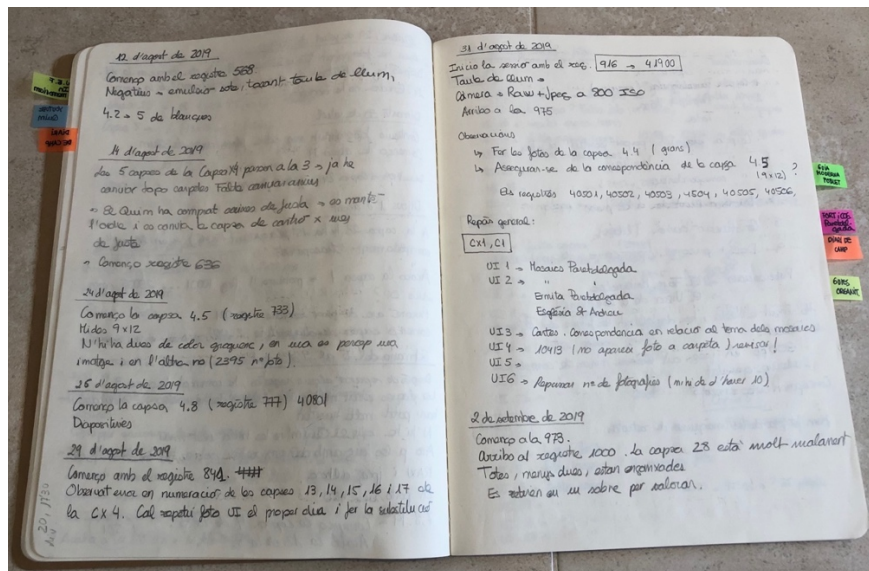
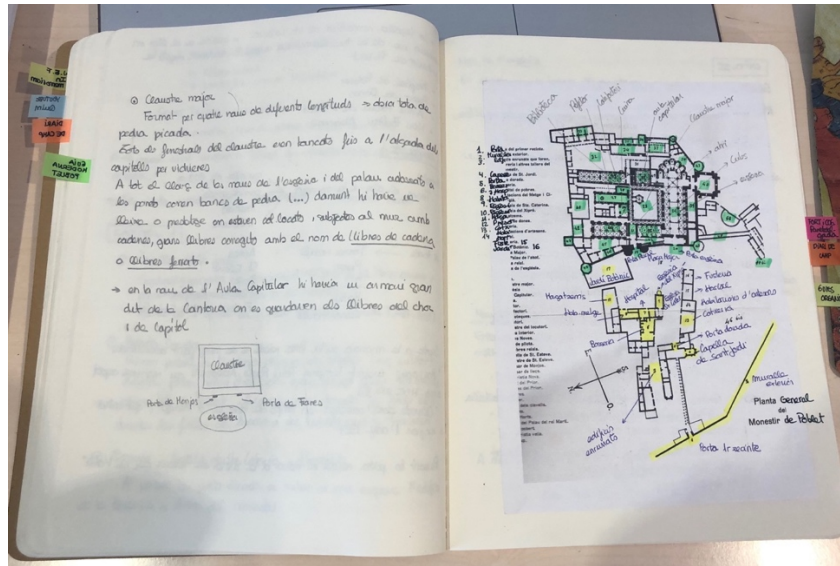
ANNEX 7

La llibreta de treball

Al llarg de l'estudi del fons hem anat anotant tot el què fèiem cada dia que anàvem a Mas Catalònia, a un Arxiu o recollint notícies de publicacions que ens semblaven importants per a tenir documentades. Tot ha quedat recollit en la nostra "llibreta de camp", que forma part també, del procés de documentació del fons.

El fons Joaquim Guitert i Fontserè. Proposta d'organització i tractament del fons fotogràfic

Visita del CFEMC 20 de setembre de 2019

Comme Badiu, cap del departament de document, informàtica i biblioteques del Centre de Recerca i Història de l'Art de Barcelona.

20 de setembre de 2019

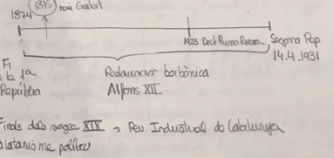
Aniu Anticrius de Barcelona
 Consella de l'exp. de preser. de Joaquim Guitert
 Exp. 57

Data d'incorporació 1906 Data jubileu 41 anys
 6 de juliol de 1905 → Nomenament de Audeant
 Jubilat presonament i edat, x. Decret de 2 de desembre de 1945
 Portava 40 anys de servei.

"Joaquim Guitert i Fontserè", assalida pràcticament estabul municipal de beneficència

- La documentació dels dos períodes és a l'Arxiu Intermedi
- en trobem x. documents que són els que tenen els llibres de registres de pacients
- les contribucions actualitzades són a l'ACA

CONTEXTUALITZACIÓ → l'època de J. Guitert i Fontserè

1874 (1875) fins a 1909
 Alfons XII

1909 fins a 1931
 Ferris III

Revolució Borbònica
 Segona República (14.11.1931)

Fins als regnes III → Pes Industrial de Catalunya
 Colònia ne. portier

4 de novembre de 2019

Rep. Pérez Tena → m'ha recomanat diferents webs.

- Canvia de campanya (Araucaris)
- Pillegats i de Justa
- La encara es fa servir → canvia de banca d'èpica
- Kiran → web del Museu del Cinema de Sitges
- W4 de Sitges → est. escàndica
- Canvia de campanya d'èpica
- ↳ nom de la marca
- Fòlder mini (kodac i fòlder mini)

Hi ha moltes imatges de web de col. d'ocasional, i del museu de la Història del Cinema → on hi podria estar moltes d'ocasional

4 de novembre de 2019 Catala Pop

Utilitzar el que té la web de l'Arxiu HNSC, encara que no és del tot òptima

- Una altra opció és fer servir l'Orchestra a partir de web
- Altres opcions → adema que podria publicar des. en línia, i és open world
- No es pot permetre que sense programada
- Orchestra és un publicador, no és un gestor
- La majoria d'utilitzadors és un gestor i després tens l'Orchestra a fer publicar-ho
- Col·lectiu accés → gestor documental avorçat
- Vareu de pagament → et fa de moviment → tens gestor documental + plena web avorçada
- Col·li, Fontserè, Guitert (empresa Carta), etc...

AGRAÏMENTS

Joaquim Masdeu Guiert, propietari del fons i nét de Joaquim Guitert Fontserè

A la Sílvia Domènech, actual responsable del Centre de Coneixement i Investigació del Museu Picasso i directora, anteriorment, de l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB), - la meua tutora en aquest treball-, per la seva atenció i els seu suport.

David Iglésias Franch,
Cap de secció del Centre de Recerca de la Imatge de Girona (Arxiu Municipal de Girona),
per l'assessorament constant

Carme Balliu, coordinadora de l'especialitat de Document,
Obra gràfica i Fotografia del CRBMC

Àngles Solé Gili, directora del CRBMC

Josep Pérez Tena, professor del mòdul d'Identificació de procediments fotogràfics del Postgrau en Gestió, Preservació i Difusió d'arxius fotogràfics, a la UAB, pel suport en la identificació del maquinari fotogràfic

Carlota Royo, gestora de continguts digitals,
per l'assessorament en el projecte de difusió del fons

Al Jaume Massó, conservador del Museu Salvador Vilaseca de Reus

A la Francesca Espanyol, professora d'Història de l'Art a la UB, per l'ajuda en les identificacions

Al Lluís Cristià Juanpere i a la Violeta Cristià Balsells, pel suport en la logística

Al Joan Carles, al Miquel, a la Maria i a la Jana.

